

**Годишен доклад за дейността
Доклад на независимите одитори
Годишен финансов отчет за 2023 г.**

**ДОБРОВОЛЕН ПЕНСИОНЕН ФОНД ДАЛЛБОГГ:
ЖИВОТ И ЗДРАВЕ**

31 декември 2023 г.

Съдържание

	Страница
Годишен доклад за дейността	i
Доклад на независимите одитори	I
Отчет за нетните активи на разположение на осигурените лица	1
Отчет за промените в нетните активи на разположение на осигурените лица	2
Отчет за паричните потоци	3
Пояснения към годишния финансов отчет	4

Доброволен пенсионен фонд „ДаллБогг: Живот и Здраве“

Годишен финансов отчет за 2023 г.

I. Обща информация за Фонда

1. Наименование на фонда

Доброволен пенсионен фонд ДаллБогг: Живот и Здраве (за краткост ДПФ ДаллБогг: Живот и Здраве или Фондът) е самостоятелно юридическо лице, което се представлява при взаимоотношенията си с трети страни от ПОД „ДаллБогг: Живот и Здраве“ ЕАД („Управляващото дружество“). Седалището и адреса на управление на Фонда е в гр. София, бул. „Г.М. Димитров“ № 1. Фондът е с регистриран ЕИК 177540896.

С Решение № 789-ДПФ от 26.10.2021 г., Комисията за финансов надзор издаде разрешение на ПОД „ДаллБогг: Живот и Здраве“ ЕАД за управление на Доброволен пенсионен фонд „ДаллБогг: Живот и Здраве“. Софийски градски съд вписва Доброволен пенсионен фонд „ДаллБогг: Живот и Здраве“ с Решение № 47/ 19.11.2021 г., по фирмено дело № 57/2021 г.

Фондът е създаден за неопределен срок. Той няма служители. Фондът не отговаря с активите си за задълженията и загубите на Управляващото дружество.

2. Предмет на дейност

Разрешената лицензионна дейност на Фонда обхваща набирането на доброволни пенсионноосигурителни вноски, управлението на средствата във фондовете за допълнително доброволно пенсионно осигуряване и изплащане на допълнителни пенсии при настъпване на осигурителни случаи.

Доброволният пенсионен фонд набира доброволни работодателски и индивидуални пенсионни вноски. Фондът е създаден, за да предлага пенсионни услуги на своите клиенти. Всяко физическо лице, навършило 16 години, може доброволно да се осигурява или да бъде осигурявано във фондове за допълнително доброволно пенсионно осигуряване. Освен лично, вноски по индивидуалната партида могат да правят и работодатели, и органи, които са осигурители, както и други осигурители. Осигуряването в ДПФ се осъществява на капиталово-покритивен принцип. Осигурителните вноски и доходността (която се изчислява на дневна база) от тяхното инвестиране се натрупват по индивидуалните партиди на осигурените лица. Те се водят в левове и дялове. Всеки дял представлява пропорционална част от нетните активи на Фонда. Стойността на един дял се изчислява всеки работен ден и е валидна само за този ден. Изчислява се като стойността на нетните активи на Фонда към края на предходния ден се раздели на броя дялове на Фонда към същия ден.

3. Банка попечител

Управляващото дружество има сключен договор за попечителски услуги с банка-попечител, която съхранява всички активи на Фонда. Банка-попечител на ДПФ ДаллБогг: Живот и Здраве е Обединена Българска Банка ЕАД.

4. Териториална структура

През 2023 г. Управляващото дружество на Фонда разполага с офиси в 17 града в страната.

5. Надзор над дейността

Дейността на ДПФ ДаллБогг: Живот и Здраве подлежи на надзор от специализиран държавен орган – Комисия за финансов надзор.

II. Пазарен дял

По брой осигурени лица

През 2023 г. ДПФ ДаллБогг: Живот и Здраве увеличава пазарния си дял по брой осигурени лица спрямо 31.12.2022 г. На база информация от сайта на Комисията за финансов надзор, в таблицата по-долу е представена информация за пазарните дялове на пенсионноосигурителните дружества по брой лица в управляваните доброволни фондове.

Доброволен пенсионен фонд „ДаллБогг: Живот и Здраве“
Годишен финансов отчет за 2023 г.

Наименование на доброволен пенсионен фонд	31.12.2023 (в %)	31.12.2022 (в %)
ППФ "ДОВЕРИЕ"	21.97	22.11
ППФ "СЪГЛАСИЕ"	7.82	7.54
ППФ "ДСК-РОДИНА"	18.18	18.57
ЗППФ "АЛИАНЦ БЪЛГАРИЯ"	32.81	32.82
"ППФ ОББ"	7.13	7.05
ППФ "ЦКБ-СИЛА"	8.64	8.67
"ППФ - БЪДЕЩЕ"	1.15	1.11
ППФ "ТОПЛИНА"	1.75	1.69
ППФ "ПЕНСИОННООСИГУРИТЕЛЕН ИНСТИТУТ"	0.07	0.07
ППФ "ДАЛЛБОГГ: ЖИВОТ И ЗДРАВЕ"	0.48	0.37
Общо	100	100

По управлявани активи

През 2023 г. ДПФ ДаллБогг: Живот и Здраве увеличава пазарния си дял по нетни активи спрямо 31.12.2022 г. На база информация от сайта на Комисията за финансов надзор, в таблицата по-долу е представена информация за пазарните дялове на пенсионноосигурителните дружества по размер на нетните активи в управляваните доброволни фондове.

Наименование на доброволен пенсионен фонд	31.12.2023 (в %)	31.12.2022 (в %)
ППФ "ДОВЕРИЕ"	12.45	12.38
ППФ "СЪГЛАСИЕ"	7.38	7.74
ППФ "ДСК-РОДИНА"	11.15	11.06
ЗППФ "АЛИАНЦ БЪЛГАРИЯ"	43.53	44.09
"ППФ ОББ"	14.70	14.14
ППФ "ЦКБ-СИЛА"	8.30	8.43
"ППФ - БЪДЕЩЕ"	1.21	1.02
ППФ "ТОПЛИНА"	0.99	0.96
ППФ "ПЕНСИОННООСИГУРИТЕЛЕН ИНСТИТУТ"	0.07	0.07
ППФ "ДАЛЛБОГГ: ЖИВОТ И ЗДРАВЕ"	0.22	0.11
Общо	100	100

III. Осигурителна дейност

Осигурени лица

Към 31.12.2023 г. в ДПФ ДаллБогг: Живот и Здраве членуват 3 097 осигурени лица, от които 950 мъже и 2 147 жени. Към 31.12.2022 г. във Фонда са членували 2 401 осигурени лица (764 мъже и 1 637 жени). Броят на осигурените лица към края на 2023 г. е нараснал с 696 броя или с 28.99 %.

Новоосигурени лица

През 2023 г. 1 лице (2022: 3) е прехвърлено във Фонда от други доброволни фондове, което представлява спад с 2 броя. Едно лице може да се осигурява в ДПФ по повече от един договор.

През 2023 г. новоосигурените лица, направили личен избор, във Фонда са 784 броя.

Осигурени лица, напуснали Фонда

През 2023 г. ДПФ ДаллБогг: Живот и Здраве са напуснали 89 броя (2022: 18) лица поради следните причини:

- 59 лица са изтеглили средствата си;

Доброволен пенсионен фонд „ДаллБогг: Живот и Здраве“

Годишен финансов отчет за 2023 г.

- 29 лица са получили еднократно натрупаните средства във връзка с придобито право на пенсия (2022: 11);
- 1 лице е с преустановено участие поради настъпил осигурителен случай „смърт“ и упражнени права на наследници (2022: 2).

Осигурителни вноски

През 2023 г. постъпленията от осигурителните вноски на осигурените лица в ДПФ ДаллБогг: Живот и Здраве са в размер на 1 811 хил. лв, като през 2022 г. те са били 1 538 хил. лв. и се наблюдава ръст на тези постъпления с 19.38 %. През отчетната 2023 г. в ДПФ ДаллБогг: Живот и Здраве са прехвърлени средства от други пенсионни фондове в размер на 24 хил. лв. (2022: 8 хил. лв.). Няма изплатени средства от Фонда към други доброволни пенсионни фондове.

Средният размер на натрупаните средства по партидата на едно осигурено лице по данни на Фонда са в размер на 986 лв. (2022: 586 лв.). През 2023 г. ДПФ ДаллБогг: Живот и Здраве постига положителен доход от инвестиране на активите в размер на 220 хил. лв.

Изплатени средства на членове на Фонда и техни наследници

През отчетната 2023 г. в ДПФ ДаллБогг: Живот и Здраве са изплатени 287 хил. лв. (2022: 37 хил. лв.) както следва:

- 49 хил. лв. изплатени пенсии;
- 238 хил. лв. изтеглени средства от Фонда (2022: 37 хил. лв.);
- 1 хил. лв. изплатени средства на наследници на осигурени лица

ПОД ДаллБогг: Живот и Здраве ЕАД, при управление на ДПФ „ДаллБогг: Живот и Здраве“, спазва и етични ценности и правила, заложи в Етичния кодекс. При управление на средствата на ДПФ „ДаллБогг: Живот и Здраве“, пенсионното дружество припознава целите и принципите, заложи в Регламент (ЕС) 2019/2088 и подкрепя политика за преминаване към икономика, благоприятстваща инвестициите в нисковъглеродни иновации и отговорно отношение към проблемите, свързани с опазването на околната среда.

„ПОД ДаллБогг: Живот и Здраве“ ЕАД провежда социално отговорна политика в цялостната си дейност и в тази връзка средствата на ДПФ „ДаллБогг: Живот и Здраве“ не се инвестират в компании, които нарушават конвенцията на Обединените нации за човешките и трудовите права, опазване на природата и антикорупция.

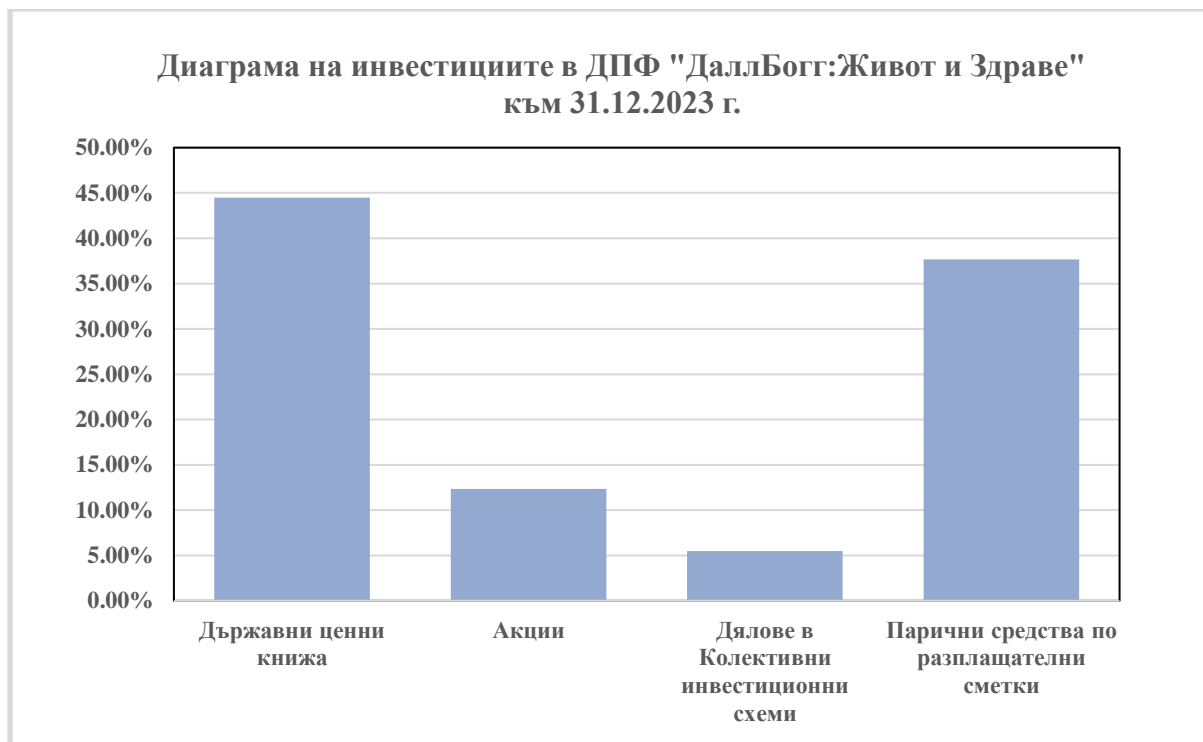
IV. Нетни активи

Към 31.12.2023 г. нетните активи на ДПФ ДаллБогг: Живот и Здраве са в размер на 3 055 хил. лв (2022: 1 408 хил. лв.). От началото на годината нетните активи са се увеличили с 1 647 хил. лв., което представлява ръст от 116.97 %.

V. Инвестиционна дейност

Средствата на ДПФ ДаллБогг: Живот и Здраве са инвестирани във високоликвидни активи , търгувани на чуждестранни пазари, като към 31.12.2023 г. същите имат следното разпределение:

Доброволен пенсионен фонд „ДаллБогг: Живот и Здраве“
Годишен финансов отчет за 2023 г.

В таблицата по-долу са представени инвестиционните инструменти на Фонда и техния дял от балансовите активи за 2023 и 2022 г.

Финансов актив	Дял от стойността на активите 2023		Дял от стойността на активите 2022	
	в проценти	в хил. лв.	в проценти	в хил. лв.
Държавни ценни книжа	44.50%	1 370	44.33%	629
Акции	12.35%	380	15.29%	217
Дялове в Колективни инвестиционни схеми	5.48%	169	8.53%	121
Парични средства по разплащателни сметки	37.67%	1 160	31.78%	451
Вземания	-	-	0.07%	1

През отчетната 2023 г. реализираният нетен резултат от инвестиране на активите на ДПФ ДаллБогг: Живот и Здраве е положителен в размер на 220 хил. лв. За 2023 г. ДПФ „ДаллБогг: Живот и Здраве“ постига 9.34% номинална доходност, като отчита равнището на инвестиционния риск чрез следните показатели: 4.73% стандартно отклонение и 1.30% коефициент на Шарп.

VI. Управление на риска

В рамките на инвестиционния процес се извършва мониторинг и управление на рисковете, на които е изложен Доброволен пенсионен фонд ДаллБогг: Живот и Здраве, а именно:

- Пазарен риск – основните видове пазарен риск са:
 - Лихвен риск е рискът от намаляване на стойността на позицията в един финансов инструмент поради изменение на нивото на лихвения процент, влияещ върху стойността на този инструмент.
 - Валутен риск е рискът от намаляване на стойността на позицията в един финансов инструмент, деноминиран във валута, различна от лев и евро, поради изменение на курса на обмяна между тази валута и лев/евро.
 - Ценови риск, е рискът от намаляване на стойността на позицията в един финансов инструмент или инвестиционен имот при неблагоприятни промени на нивата на пазарните цени.

Доброволен пенсионен фонд „ДаллБогг: Живот и Здраве“

Годишен финансов отчет за 2023 г.

- Кредитен риск е общо рискът от намаляване на стойността на позицията в един финансов инструмент при неочаквани събития от кредитен характер, свързани с емитентите на финансови инструменти, насрещната страна по борсови и извънборсови сделки, както и държавите, в които те извършват дейност.
- Ликвиден риск е рискът от загуби при наложителни продажби на активи при неблагоприятни пазарни условия за посрещане на неочаквано възникнали краткосрочни задължения.
- Законов риск - включва всички рискове за портфейлите, свързани с промени в КСО и други нормативни актове, регулиращи инвестиционната дейност, свързана с портфейлите на управляваните фондове. Подобни промени могат да доведат до намаляване на стойността на портфейлите, поради необходимост от навременно привеждане в съответствие с нормативните изисквания.
- Политически риск – произтича от появата на сътресения в политическото положение, водещи до влошаване на нормалното функциониране на държавните органи и институции. Той се изразява в предприемането от страна на официалните власти на мерки и инициативи, които могат да доведат до влошаване на пазарните и инвестиционни условия, при които Фондът осъществява своята дейност, до влошаване на финансовите резултати и съответно на доходността, която получават акционерите.
- Концентрационен риск – риск, произтичащ от липса на диверсификация в портфейла от активи или от голяма рискова експозиция към един емитент на ценни книжа или към група от свързани емитенти.
- Оперативен риск е рискът от възникване на преки или непреки загуби в резултат на неадекватни или неработещи вътрешни процедури, служители или системи или възникнали събития, дължащи се на външни фактори.
- Други рискове – Нападението на Руската Федерация над Украйна през 2023 г. не само продължи, но и влезе в етапа на т.нар. „изтощителна война“. През този период наблюдавахме опитите за пробив на Република Украйна през линиите на нахлуващите руски сили на източната част на страната, като Западът усилено предоставяше тежки оръжия и ракетни установки. Въпреки това, не изглежда, че нито една от страните може да постигне значителен напредък, като нямаме и все още никакви признаци, че Киев и Москва са готови да преговарят за мирен договор. Тъй като украинските сили трудно постигат своите успехи на бойното поле, западните съюзници обявиха, че ще продължат своята политика, за изпращане на военна подкрепа. Това, което можем да очакваме през идните месеци е конфликтът да запази своя темп, който става все „по-минорен“, а потвърждение за това е изказването на ръководителя на украинската армия генерал Валерий Залужний, който заяви, че войната е достигнала до патова ситуация. От друга страна евентуалното присъединяване на Република Украйна към Европейския съюз значително би разместило геополитическите слоеве.

През годината конфликтът имаше почти незначително влияние върху представянето на финансовите пазари, което от своя страна потвърждава горните твърдения, като пазарните участници вече са „отиграли“ потенциалните рискове.

Повече от половината от 2023 г. бе белязана главно от страховете за рецесия в Европа и САЩ, предвид задържащата се инфлация и затегнатата монетарна политика на ФЕД и ЕЦБ, но на 7-ми октомври светът стана свидетел съвсем неочаквано на старта на втори голям военен конфликт. Хамас и други палестински въоръжени групи стартираха операция „Потопът от Ал Акса“, координирана атака, включваща сухопътни и въздушни атаки в няколко гранични района на Израел. В отговор на атаката, израелските отбранителни сили обявиха операция „Железен меч“ с цел възвръщане на територия от Хамас. На геополитическата сцена станахме свидетели на два вида мнения по отношение на конфликта, една голяма част от западните държави, Индия, Япония и Южна Корея осъдиха действията като крайно недопустими и отвъд всички „граници“, докато други като в това число част от арабските страни, Турция, Русия и Китай се въздържаха от конкретно осъждане на Хамас и вместо това призоваха за съдържаност. На 18 октомври Джо Байдън, изрази недвусмислено подкрепата за Израел от страна на САЩ, като посети страната. По време на войната повече от 240 души бяха взети за заложници от Хамас, като положените усилия за тяхното освобождаване дадоха резултат след малко повече от месец на дата 22 ноември, на която бе договорено временно спиране на военните действия, като за този период се осъществи размяна на 110 заложници в замяна на 240 палестински затворници.

Към този момент военните действия продължават, като евентуален изход от ситуацията е твърде рано да се определи и би било по-скоро спекулативно. Финансовите пазари реагираха с лек спад,

Доброволен пенсионен фонд „ДаллБогг: Живот и Здраве“ Годишен финансов отчет за 2023 г.

предвид събитията, но след това видяхме възстановяване, което се дължи главно на факта, че макрорамката остава стабилна на фона на спадащия инфлационен натиск и военните конфликти. Към момента инвестиционният подход на Фонда остава без промяна предвид факта, че в портфейла си притежава активи, които бяха косвено засегнати от горе изложените събития.

VII. Вероятно бъдещо развитие на ДПФ ДаллБогг: Живот и Здраве

В дългосрочен план ДПФ ДаллБогг: Живот и Здраве ще се стреми към постепенно увеличаване на двата показателя – брой на осигурените лица и активи под управление чрез провеждане на проактивна маркетингова политика и постигане на оптимално ниво на доходност при управление на активите на фонда. Основните цели през 2024 г. ще са свързани с:

- Нарастване на пазарния дял както по брой осигурени лица, така и по нетни активи;
- Професионално инвестиране на средствата на осигурените лица при спазване на оптимален баланс между риск и възвръщаемост;
- Постигане на конкурентна доходност при управлението на средствата на осигурените лица и подобряване качеството на обслужването им

VIII. Събития след датата на изготвяне на финансовия отчет

Не са възникнали коригиращи събития или значителни некоригиращи събития между датата на финансовия отчет и датата на одобрението му за публикуване.

IX. Допълнителна информация

ДПФ ДаллБогг: Живот и Здраве се управлява от ПОД ДаллБогг: Живот и Здраве и в тази връзка, всички оповестявания относно корпоративната структура на пенсионноосигурителното дружество и членовете на неговия Съвет на директорите са подробно разкрити в годишния доклад за дейността на ПОД ДаллБогг: Живот и Здраве, в съответствие с изискванията на чл. 187д, чл. 247 и други свързани с тях разпоредби от Търговския закон.

X. Отговорности на ръководството за годишния финансов отчет и годишния доклад за дейността

Според българското законодателство ръководството на ПОД ДаллБогг: Живот и Здраве следва да изготвя финансов отчет за всяка финансова година, който да дава вярна и честна представа за състоянието на ДПФ ДаллБогг: Живот и Здраве към края на годината, финансовото му представяне и паричните му потоци. Ръководството е изготвило годишен финансов отчет в съответствие с МСФО, приети за прилагане в Европейския съюз.

Ръководството потвърждава, че е прилагало последователно адекватни счетоводни политики при изготвянето на годишния финансов отчет към 31 декември 2023 г. и е направило разумни и предпазливи преценки, предположения и приблизителни оценки.

Ръководството също така потвърждава, че се е придържало към МСФО, приети от ЕС като освен това финансовия отчет на ДПФ ДаллБогг: Живот и Здраве е изготвен на принципа-предположение за действащото предприятие.

Ръководството е отговорно за коректното водене на счетоводните регистри, за целесъобразното управление на активите и за предприемането на необходимите мерки за избягването и откриването на евентуални злоупотреби и други нередности.

Годишният доклад за дейността през 2023 г. на ДПФ ДаллБогг: Живот и Здраве, заедно с неговия годишен финансов отчет за 2023 г., е приет и одобрен с решение на Съвета на директорите от 29.03.2024 г.

Бисер Иванов
Изпълнителен директор

Ангел Терзиев
Изпълнителен директор

Отчет за нетните активи на разположение на осигурените лица

<i>В хиляди лева</i>	Пояснение	31 декември 2023 г.	31 декември 2022 г.
Активи			
Финансови активи отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата	6	1 919	967
Вземания от ПОД	7	-	1
Парични средства и парични еквиваленти	8	1 160	451
Общо активи		3 079	1 419
Пасиви			
Задължения към ПОД	15	14	8
Задължения към бюджета		10	3
Общо пасиви		24	11
Нетни активи на разположение на осигурените лица	9	3 055	1 408

Финансовият отчет към 31 декември 2023 г. е одобрен от Съвета на директорите на „Пенсионноосигурително дружество ДаллБогг: Живот и Здраве“, управляващо Фонда на 29 март 2024 г.

Бисер Иванов
Изпълнителен директор

Съставил:

Петя Костадинова
Главен счетоводител

Ангел Терзиев
Изпълнителен директор

Съгласно доклад на независимите одитори от 29 март 2024 г.:

Атанасиос Петропулос
Прокурис
Мазарс ООД, рег. № 169

Георги Тренчев
Управител
Ековис Одит България ООД, рег. № 114

Богданка Соколова
Регистриран одитор, отговорен за одита
Мазарс ООД, рег. № 169

Георги Тренчев
Регистриран одитор, отговорен за одита
Ековис Одит България ООД, рег. № 114

Поясненията към финансовия отчет от стр. 5 до стр. 33 представляват неразделна част от него.

Отчет за промените в нетните активи на разположение на осигурените лица за годината, приключваща на 31 декември

<i>В хиляди лева</i>	<u>Пояснения</u>	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Увеличения			
Приходи от инвестиране на средствата на фонда			
Приходи от лихви	13	36	9
Приходи от дивиденди		9	4
Нетна печалба/загуба от валутна преоценка	11	(13)	(2)
Нетна печалба/загуба от оценка на финансови активи по спр. стойност в печалбата или загубата (ССПЗ)	10	213	(34)
Нетна печалба/загуба от операции с финансови активи	12	(25)	4
Печалба/Загуба от инвестиране средствата на Фонда		220	(19)
Увеличения, произтичащи от осигурителни вноски			
Вноски за осигурени лица по сключени договори	9	1 811	1 538
Постъпили средства за осигурени лица, прехвърлени от други пенсионни фондове	9	24	8
		1 835	1 546

Финансовият отчет към 31 декември 2023 г. е одобрен от Съвета на директорите на „Пенсионноосигурително дружество ДаллБогг: Живот и Здраве“, управляващо Фонда на 29 март 2024 г.

Бисер Иванов
Изпълнителен директор

Съставил: _____
Петя Костадинова
Главен счетоводител

Ангел Терзиев
Изпълнителен директор

Съгласно доклад на независимите одитори от 29 март 2024 г.:

Атанасиос Петропулос
Прокурист
Мазарс ООД, рег. № 169

Георги Тренчев
Управител
Ековис Одит България ООД, рег. № 114

Богданка Соколова
Регистриран одитор, отговорен за одита
Мазарс ООД, рег. № 169

Георги Тренчев
Регистриран одитор, отговорен за одита
Ековис Одит България ООД, рег. № 114

Поясненията към финансовия отчет от стр. 5 до стр. 33 представляват неразделна част от него.

Отчет за промените в нетните активи на разположение на осигурените лица за годината, приключваща на 31 декември (Продължение)

<i>В хиляди лева</i>	<u>Пояснения</u>	<u>2023</u>	<u>2022</u>
Намаления, произтичащи от осигурителна дейност			
Изплатени средства на осигурени лица и техни наследници		(287)	(37)
Средства за превеждане в държавния бюджет		(27)	(3)
Такси и удържки за пенсионноосигурителното дружество	14	(94)	(79)
Общо намаления		(408)	(119)
Изменение в нетните активи на разположение на осигурените лица		1 647	1 408
Нетни активи на разположение на осиг. лица в началото на годината		1 408	-
Нетни активи на разположение на осиг. лица в края на годината		3 055	1 408

Финансовият отчет към 31 декември 2023 г. е одобрен от Съвета на директорите на „Пенсионноосигурително дружество ДаллБогг: Живот и Здраве“, управляващо Фонда на 29 март 2024 г.

Бисер Иванов
Изпълнителен директор

Съставил: _____
Петя Костадинова
Главен счетоводител

Ангел Терзиев
Изпълнителен директор

Съгласно доклад на независимите одитори от 29 март 2024 г.:

Атанасиос Петропулос
Прокурис
Мазарс ООД, рег. № 169

Георги Тренчев
Управител
Ековис Одит България ООД, рег. № 114

Богданка Соколова
Регистриран одитор, отговорен за одита
Мазарс ООД, рег. № 169

Георги Тренчев
Регистриран одитор, отговорен за одита
Ековис Одит България ООД, рег. № 114

Поясненията към финансовия отчет от стр. 5 до стр. 33 представляват неразделна част от него.

Отчет за паричните потоци за годината, приключваща на 31 декември

В хиляди лева

	Пояснения	2023	2022
Парични потоци от оперативна дейност			
Постъпления, свързани с осигурени лица	9	1 811	1 538
Плащания, свързани с осигурени лица	9	(307)	(37)
Постъпления на средства за осигурени лица, прехвърлени от пенсионни фондове, управлявани от други ПОД	9	24	8
Постъпления от ПОД		10	1
Платени такси на ПОД		(95)	(72)
Получени дивиденди		9	3
Получени лихви		35	-
Постъпления от сделки с инвестиции		4 778	1 128
Плащания по сделки с инвестиции		(5 547)	(2 110)
Постъпления от сделки с чуждестранна валута		21	9
Плащания по сделки с чуждестранна валута		(29)	(16)
Други парични потоци от оперативна дейност		(1)	(1)
Нетен паричен поток от оперативна дейност		709	451
Нетна промяна на паричните средства и паричните еквиваленти			
		709	451
Парични средства и парични еквиваленти в началото на годината		451	-
Парични средства и парични еквиваленти в края на годината	8	1 160	451

Финансовият отчет към 31 декември 2023 г. е одобрен от Съвета на директорите на „Пенсионноосигурително дружество ДаллБогг: Живот и Здраве“, управляващо Фонда на 29 март 2024 г.

Бисер Иванов
Изпълнителен директор

Съставил:

Петя Костадинова
Главен счетоводител

Ангел Терзиев
Изпълнителен директор

Съгласно доклад на независимите одитори от 29 март 2024 г.:

Атанасиос Петропулос
Прокурис
Мазарс ООД, рег. № 169

Георги Тренчев
Управител
Ековис Одит България ООД, рег. № 114

Богданка Соколова
Регистриран одитор, отговорен за одита
Мазарс ООД, рег. № 169

Георги Тренчев
Регистриран одитор, отговорен за одита
Ековис Одит България ООД, рег. № 114

Поясненията към финансовия отчет от стр. 5 до стр. 33 представляват неразделна част от него.

Пояснения към годишния финансов отчет

1. Предмет на дейност

С Решение №789-ДПФ от 26 октомври 2021 г., Комисията за финансов надзор издава на „Пенсионноосигурително Дружество ДаллБогг: Живот и Здраве“ ЕАД разрешение за управление на Доброволен пенсионен фонд „ДаллБогг: Живот и Здраве“.

Фондът е със седалище и адрес на регистрация гр. София, бул. Г.М. Димитров №1. Фондът е регистриран в регистър Булстат с № 177540896.

Фондът се управлява от „Пенсионноосигурително Дружество ДаллБогг: Живот и Здраве“ ЕАД („Управляващо Дружество“).

Фондът е създаден за неопределен срок, като не отговаря с активите си за задълженията и за загубите на Управляващото дружество.

Основната дейност на „Доброволен пенсионен фонд ДаллБогг: Живот и Здраве“ (наричано по-долу „Фондът“ се състои в набирането на допълнителни пенсионноосигурителни вноски, управлението на средствата във фондовете за допълнително доброволно пенсионно осигуряване и изплащане на допълнителни пенсии при настъпване на осигурителни случаи.

Допълнителното доброволно пенсионно осигуряване цели да гарантира допълнителен доход за годините след пенсиониране. Това е така нареченият трети стълб на пенсионната система. Пенсията от ДПФ се получава отделно от тази, осигурена от държавата и от пенсията от допълнителното задължително пенсионно осигуряване.

Доброволният пенсионен фонд набира доброволни работодателски и индивидуални пенсионни вноски. Фондът е създаден, за да предлага пенсионни услуги на своите клиенти. Всяко физическо лице, навършило 16 години, може доброволно да се осигурява или да бъде осигурявано във фондове за допълнително доброволно пенсионно осигуряване. Освен лично, вноски по индивидуалната партида могат да правят и работодатели, и органи, които са осигурители, както и други осигурители. Осигуряването в ДПФ се осъществява на капиталово-покритвен принцип. Осигурителните вноски и доходността (която се изчислява на дневна база) от тяхното инвестиране се натрупват по индивидуалните партиди на осигурените лица. Те се водят в левове и дялове. Всеки дял представлява пропорционална част от нетните активи на Фонда. Стойността на един дял се изчислява всеки работен ден и е валидна само за този ден. Изчислява се като стойността на нетните активи на Фонда към края на предходния ден се раздели на броя дялове на Фонда към същия ден.

Вноските по индивидуалната партида на лицето в ДПФ „ДаллБогг: Живот и Здраве“ могат да бъдат ежемесечни, за друг период или еднократни. Осигуряването в ДПФ „ДаллБогг: Живот и Здраве“ се извършва въз основа на осигурителен договор, който се сключва между Пенсионноосигурително дружество „ДаллБогг: Живот и Здраве“ и:

- физически лица – за своя сметка;
- работодатели, които са осигурители – за своите работници и служители;
- органи, които са осигурители – за:
 - държавни служители;
 - съдии, прокурори, следователи, държавните съдебни изпълнители, съдиите по вписванията и съдебните служители;
 - военнослужещите по Закона за отбраната и съоръжените сили на Република България, държавните служители по Закона за Министерството на вътрешните работи и държавните служители по Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража;
 - възложители, които са осигурители – за лицата, за които е сключен договор за възлагане на управление или контрол;
 - други осигурители – физически или юридически лица – в полза на трети лица.

Допълнителното доброволно пенсионно осигуряване (ДДПО) в доброволен фонд обхваща лицата навършили 16 години. Всяко физическо лице може доброволно да се осигурява или да бъде осигурявано във Фонда въз основа на договор с Дружеството при условията и по реда на Част Втора от КСО.

Осигуряването в ДПФ „ДаллБогг: Живот и Здраве“ дава право на:

Лична пенсия за старост – за определен срок

Осигурените лица придобиват право на лична пенсия за старост от доброволния пенсионен фонд при придобиване на право на пенсия за осигурителен стаж и възраст по Част I на КСО. По желание на осигуреното лице личната пенсия за старост може да се изплаща при навършване на възрастта за придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст по чл. 68, ал. 1 от КСО или до пет години преди навършване на тази възраст от лицето.

Размерът на личната пенсия за старост зависи от натрупаната сума по индивидуалната партида на осигуреното лице към датата на отпускането, от избрания срок за получаване на пенсията и от техническия лихвен процент, одобрен от КФН.

Лична пенсия за инвалидност – за определен срок

Осигуреното лице придобива право на лична пенсия за инвалидност, при трайно намалена работоспособност 50 и над 50 на сто – от датата на инвалидизирането, определена в експертното решение на ТЕЛЖ или НЕЛЖ.

Срокът на личната пенсия за инвалидност се определя в зависимост от срока на инвалидността, определен в експертното решение на ТЕЛЖ или НЕЛЖ.

Наследствена пенсия за определен срок на наследниците на осигурено лице или на пенсионер, или на ползващите лица

Наследниците или ползващите лица се посочват в договора. Пенсионерът, на който е отпусната допълнителна пенсия, в пенсионния договор, може да определи, едно или повече, ползващи лица, които имат право да получат наследствена пенсия от остатъка от средствата по неговата индивидуална партида, както и полагащата им се част. Ползващи лица могат да бъдат определяни или променяни по всяко време.

Еднократно или разсрочено изплащане на натрупаните средства по индивидуалната партида или част от тях на осигурено лице.

Еднократно или разсрочено изплащане на средства на наследниците на осигурено лице или на пенсионер, или на ползващите лица.

Право на прехвърляне на средствата от един фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване в друг съответен:

Осигуреното лице има право да прехвърли натрупаните средства по индивидуалната партида в доброволния пенсионен фонд или част от тях в съответен фонд, управляван от друго пенсионноосигурително дружество, не повече от веднъж в рамките на една календарна година.

Право на изтегляне и изплащане на натрупаните средства

Осигуреното лице има право по всяко време да изтегли натрупаните по индивидуалната партида средства от лични осигурителни вноски.

Средствата от вноски на работодател, органи, които са осигурители или друг осигурител могат да се изтеглят или прехвърлят в съответен фонд, управляван от друго пенсионноосигурително дружество, при спазване на изискванията и ограниченията, предвидени в осигурителния договор и КСО.

В КСО са определени инвестиционни ограничения относно вида и структурата на активите на управляваните фондове. За осъществяване на дейността и в съответствие с изискванията на КСО, ПОД „ДаллБогг: Живот и Здраве“ АД, управляващо ДПФ „ДаллБогг: Живот и Здраве“, сключва договор за попечителски услуги с банка-попечител, която съхранява всички активи на Фонда.

Дружеството има сключени договори и с инвестиционни посредници за извършване на сделки с ценни книжа, при управлението на активите на Фонда.

Основната цел при инвестиране на средствата на Фонда, както в средносрочен, така и в дългосрочен план, е запазване и нарастване на натрупаните средства по индивидуалните партиди на осигурените във Фонда лица чрез поемане на умерен риск при инвестиране.

Индивидуалните партиди на осигурените лица се водят в лева и дялове. Всеки дял представлява пропорционална част от нетните активи на Фонда. Стойността на нетните активи на ДПФ ДаллБогг: Живот и Здраве се изчислява като от стойността на активите се приспадат задълженията към

Управляващото дружество за плащане на такси и удържки, както и други задължения на Фонда, различни от задълженията към осигурени лица и пенсионери. Стойността на един дял се изчислява всеки работен ден като стойността на нетните активи на Фонда към края на предходния ден се раздели на общия брой дялове на Фонда към същия ден.

Към 31.12.2023 г. в ДПФ „ДаллБогг: Живот и Здраве“ членуват 3 097 броя осигурени лица и нетните активи на Фонда са 3 055 хил. лв.

2. Основа за изготвяне на финансовия отчет

Финансовият отчет на Фонда е съставен в съответствие с Международните стандарти за финансово отчитане (МСФО), разработени и публикувани от Съвета по международни счетоводни стандарти (СМСС) и приети от Европейския съюз (МСФО, приети от ЕС). По смисъла на параграф 1, точка 8 от Допълнителните разпоредби на Закона за счетоводството, приложим в България, терминът „МСФО, приети от ЕС“ представляват Международните счетоводни стандарти (МСС), приети в съответствие с Регламент (ЕО) 1606/2002 на Европейския парламент и на Съвета.

При изготвянето на финансовия отчет е приложен специалният стандарт МСС 26 „Счетоводство и отчитане на планове за пенсионно осигуряване“ доколкото същият съдържа специфични изисквания към финансовото отчитане на пенсионните фондове. Всички останали стандарти се прилагат при изготвянето на настоящия финансов отчет в степента, в която не са заменени от изискванията на МСС 26.

Финансовият отчет включва отчет за промените в нетните активи на разположение на осигурените лица, отчет за нетните активи на разположение на осигурените лица, отчет за паричните потоци и пояснителни приложения към него.

Финансовият отчет е съставен в български лева, което е функционалната валута на Фонда. Всички суми са представени в хиляди лева (хил. лв.), освен ако не е посочено друго.

Този финансов отчет е изготвен при спазване на конвенцията за историческата цена с изключение на финансовите активи и пасиви, отчитани задължително съгласно МСС 26 по тяхната справедлива стойност.

Финансовият отчет е съставен при спазване на принципа на действащо предприятие. Към датата на изготвяне на настоящия финансов отчет ръководството на Управляващото дружество е направило преценка на способността на Фонда да продължи своята дейност като действащо предприятие на база на наличната информация за предвидимото бъдеще. След извършения преглед на дейността на Фонда, ръководството очаква, че Фондът има достатъчно финансови ресурси, за да продължи оперативната си дейност в близко бъдеще и продължава да прилага принципа за действащо предприятие при изготвянето на настоящия финансов отчет.

3. Промени в счетоводната политика

3.1. Нови стандарти, изменения и разяснения към МСФО, които са влезли в сила от 1 януари 2023 г.

Следните нови стандарти, както и изменения и разяснения към съществуващи стандарти, издадени от Съвета за Международни счетоводни стандарти (СМСС) и приети от ЕС, са влезли в сила за текущия отчетен период:

МСФО 17 „Застрахователни договори“ в сила от 1 януари 2023 г., приет от ЕС. Този стандарт не е приложим за дейността на Фонда.

Изменения в МСС 1 Представяне на финансовите отчети и МСФО Изявления за приложение 2: Оповестяване на счетоводните политики в сила от 1 януари 2023 г., приети от ЕС. Фондът следва да оповестява съществената информация свързана със счетоводната политика, вместо основните счетоводни политики. Измененията поясняват, че информацията за счетоводната политика е съществена, ако потребителите на финансовите отчети на Фонда се нуждаят от нея, за да разберат друга съществена информация във финансовите отчети и ако Фонда разкрива несъществена информация за счетоводната политика, тази информация не трябва да преобладава над съществената информация за счетоводната политика.

Изменения в МСС 8 Счетоводна политика, промени в счетоводните приблизителни оценки и грешки, в сила от 1 януари 2023 г., приети от ЕС - измененията въвеждат определението за счетоводни

приблизителни оценки и включват други изменения към МСС 8, които помагат на дружествата да разграничават промените в счетоводните приблизителни оценки от промените в счетоводните политики.

Изменения в МСС 12 Данъци върху дохода: Отсрочените данъци свързани с активи и пасиви, произтичащи от единични трансакции в сила от 1 януари 2023 г., прието от ЕС. Това изменение не е приложимо за дейността на Фонда, доколкото същият е освободен от корпоративно данъчно облагане.

Изменение в МСС 12 Данъци върху дохода - **Международна данъчна реформа - примерни правила от втори стълб, в сила от 1 януари 2023 г.** Изменението се прилага незабавно и ретроспективно в съответствие с МСС 8.

Изменения в МСФО 17 Застрахователни договори: Първоначално прилагане на МСФО 17 и МСФО 9 - Сравнителна информация в сила от 1 януари 2023 г., приети от ЕС. Тези изменения не са приложими за дейността на Фонда.

Приемането на тези изменения и на съществуващите стандарти не е довело до съществени промени във финансовия отчет на Фонда.

3.2. Стандарти, изменения и разяснения, които все още не са влезли в сила и не се прилагат от по-ранна дата от Фонда

Изменение на МСФО 16 Лизинг: Задължение по лизинг при продажба и обратен лизинг в сила не по-рано от 1 януари 2024 г., прието от ЕС

Измененията на МСФО 16 изискват от предприятието продавач-наемател да оценява впоследствие лизинговите пасиви, произтичащи от обратен лизинг, по начин, по който не признава никаква сума от печалбата или загубата, която се отнася до правото на ползване, което то запазва. Новите изисквания не възпрепятстват продавача-наемател да признае в печалбата или загубата печалба или загуба, свързана с частичното или пълното прекратяване на лизинговия договор. Измененията на МСФО 16 не предписват специфични изисквания за оценяване на лизинговите пасиви, произтичащи от обратен лизинг.

След влизането в сила на това изменение не се очаква същото да има ефект върху финансовия отчет на Фонда, доколкото същият не е страна по лизингови договори.

3.3 Стандарти и разяснения, издадени от СМСС, които все още не са приети от ЕС

Ръководството на пенсионното дружество счита, че е подходящо да се оповести, че следните нови или ревизирани стандарти, нови разяснения и промени към съществуващи стандарти, които към отчетната дата са вече издадени от Съвета по международни счетоводни стандарти (СМСС), но все още не са одобрени за прилагане от Европейската комисия и съответно, не са взети предвид при изготвянето на този финансов отчет, а именно:

Изменение на МСС 1 Представяне на финансови отчети: **Класификация за задълженията като текущи и нетекущи**, в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2023, все още не е прието от ЕС;

Изменение на МСС 1 Представяне на финансови отчети: - **Нетекущи задължения по ковенанти** (в сила за годишни периоди, започващи на или след 1 януари 2024), все още не е прието от ЕС;

Изменения в МСС 7 Отчет за паричните потоци и МСФО 7 Финансови инструменти - **Оповестявания: Споразумения за финансиране на доставчици**, в сила от 1 януари 2024 г., все още не са приети от ЕС;

Изменения в МСС 21 Ефекти от промените в обменните курсове - **Липса на конвертируемост**, в сила от 1 януари 2025 г., все още не са приети от ЕС

Фондът не очаква приемането на тези изменения на съществуващи стандарти да окаже ефект върху неговия финансов отчет в периода на първоначалното им прилагане, доколкото те нямат отношение към неговата специфична дейност.

4. Съществена информация за счетоводната политика

4.1. Общи положения

Най-значимите счетоводни политики, прилагани при изготвянето на този финансов отчет, са представени по-долу.

Финансовият отчет е изготвен при спазване на принципите за оценяване на всички видове активи, пасиви, приходи и разходи съгласно МСФО и по-специално МСС 26, както е посочено по-горе в пояснителна бележка 2. Базите за оценка са оповестени подробно по-нататък в счетоводната политика към финансовия отчет.

Изготвянето на финансови отчети в съответствие с МСФО изисква от ръководството да прави оценки, предвиждания и допускания/ предположения, които влияят на прилагането на счетоводните политики и на отчетените суми на активите и пасивите, приходите и разходите. Въпреки, че тези оценки и предположения се базират на най-точната преценка на текущите събития от страна на ръководството, действителните резултати могат да се различават от предположенията, оценките и допусканията на ръководството и в редки случаи съответстват напълно на предварително оценените резултати.

Приблизителните оценки и основните допускания се преразглеждат текущо. Преразглеждането на приблизителните оценки се признава в периода, в който оценката е преразгледана и се отнася само за този период, в който оценката е преразгледана, когато преразглеждането се отнася само за този период или проспективно – ако преразглеждането ѝ оказва влияние както върху текущия, така и върху бъдещи отчетни периоди.

4.2. Представяне на финансовия отчет

Финансовият отчет на Фонда включва отчет за нетните активи на разположение на осигурените лица, отчет за промените в нетните активи на осигурените лица, отчет за паричните потоци и пояснителни приложения към него.

В настоящия финансов отчет е представена сравнителна информация за 2022 г.

4.3. Сделки в чуждестранна валута

Сделките в чуждестранна валута се отчитат във функционалната валута на Фонда по официалния обменен курс към датата на сделката (обявения фиксинг на Българска народна банка). Печалбите и загубите от курсови разлики, които възникват при уреждането на тези сделки и преоценяването на паричните позиции в чуждестранна валута към края на отчетния период, се признават в печалбата или загубата.

Непаричните позиции, оценявани по историческа цена в чуждестранна валута, се отчитат по обменния курс към датата на сделката (не са преоценени). Непаричните позиции, оценявани по справедлива стойност в чуждестранна валута, се отчитат по обменния курс към датата, на която е определена справедливата стойност.

Паричните активи и пасиви, деноминирани във валута, са оценени в лева по официалния курс на БНБ както следва:

Валута	31.12.2023	31.12.2022
EUR*	1.95583	1.95583
USD	1.76998	1.83371
CHF	2.11213	1.98622

* фиксиран курс в съответствие със Закона за Българска Народна Банка

4.4. Финансови приходи и разходи

Финансовите приходи и разходи на Фонда включват:

- приходи от лихви;
- разходи за лихви;
- приход от дивиденди;
- нетна печалба или загуба от финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата;
- валутно-курсони печалби или загуби от финансови активи и финансови пасиви, деноминирани в чуждестранна валута;
- нетна печалба или загуба от сделки с финансови активи.

Основните приходи на ДПФ „ДаллБогг: Живот и Здраве“ са от инвестиции, включващи приходи, формирани оценка на финансови активи по справедлива стойност през печалбата или загубата; реализирани печалби (разликата между преоценената стойност и продажната цена на финансовия инструмент) от сделки с финансови активи; лихви от лихвоносни ценни книжа; получени дивиденди.

Лихвени приходи или разходи се признават използвайки метода на ефективния лихвен процент.

Приходи от дивиденди се признават в печалбата или загубата на датата, на която е установено правото на Фонда да получи плащането им.

4.5. Разходи за такси

Във връзка с осъществяването на дейността по управление на Фонда от пенсионното дружество, Фондът начислява и изплаща на него както такса от всяка постъпила вноска на осигурените в него лица, така и инвестиционна такса, изчисляема годишно върху стойността на нетните активи, които са управлявани. Таксите са както следва:

- Еднократна въстпителна такса: 9 лв. по индивидуален договор; 7 лв. за всяко осигурено лице по договор с работодател или друг осигурител с осигурени по договора до 100 лица, включително; 3 лв. за всяко осигурено лице по договор с работодател или друг осигурител с осигурени по договора от 101 до 4000 лица, включително; без такса за всяко осигурено лице по договор с работодател или друг осигурител с осигурени по договора над 4000 лица.

Когато осигуреното лице е сключило индивидуален договор и едновременно с това в негова полза е сключен договор с работодател или с друг осигурител, или когато в полза на осигуреното лице едновременно са сключени договор с работодател и с друг осигурител въстпителната такса се удържа, както следва:

- когато размерът на дължимата такса по сключения работодателски договор или договора с друг осигурител е по-нисък от този по индивидуалния договор – от вноската за сметка на работодателя или на другия осигурител;
 - при еднакъв размер на дължимата такса по сключените договори с работодател или друг осигурител – от вноската от работодателя;
 - когато размерът на дължимата такса по сключения работодателски договор и договора с друг осигурител е различен – се прилага по-ниската от двете такси, която се удържа от съответната вноска.
- Въстпителна такса не се събира на лица:
 - които прехвърлят средствата си във Фонда от друг доброволен пенсионен фонд по своя индивидуална партида или по индивидуална партида на съпруг(а) или на роднини по права линия до втора степен;
 - наследници, които прехвърлят наследените средства по техни индивидуални партиди във Фонда;
 - в полза на които се прехвърлят средства от индивидуалните партиди на лица, осигурени във Фонда.
- Удръжка от всяка осигурителна вноска:
 - по индивидуален договор с осигурено лице и при сключен в полза на осигуреното лице договор с друг осигурител: от 2.5 до 4.0 на сто в зависимост от размера на вноската;
 - по договор с работодател с размер на вноската до данъчната преференция – 3.20 на сто; по договор с работодател с размер на вноската до данъчната преференция, при допълнително условие в договора да направи периодични вноски за период най-малко от 24 месеца – 1.85 на сто; по договор с работодател с размер на вноската над данъчната преференция – 1.85 на сто.
 - по договор с работодател в зависимост от броя на осигурените лица:
 - до 1000 лица, включително – 3.20 на сто;
 - от 1001 до 2000 лица, включително – 3.00 на сто;
 - от 2001 до 3000 лица, включително – 1.85 на сто;
 - от 3001 до 4000 лица, включително – 1.70 на сто;
 - над 4000 лица – 0 на сто.

Когато определената такса по договор с работодател с размер на определена вноска се различава от таксата по договор с работодател в зависимост от броя на осигурените лица, се прилага тази, която е по-ниска.

- Удръжка при теглене – такса в размер на 10 на сто от изтегяните средства, но не повече от 20 лева, при всяко изтегляне (изцяло или частично) на натрупаните средства по индивидуалната партида, преди придобиване право на допълнителна пенсия.

Таксата за изтегляне не се събира: при преобразуване или прекратяване на Дружеството или на Фонда; от наследниците на починало осигурено лице или пенсионер.

Не се удържа такса и в следните случаи:

- при прехвърляне на средства на съпруг(а), роднини по права линия от първа и втора степен във Фонда;
 - когато взаимоотношенията с Дружеството, респ. Фонда са прекратени;
 - когато наследниците прехвърлят наследените суми по индивидуални партиди във Фонда.
- Инвестиционна такса – 7 на сто от реализирания доход от инвестиране на средствата на доброволния пенсионен фонд.

Не се събират удръжки върху средства, прехвърлени от друг доброволен пенсионен фонд или от професионален пенсионен фонд, управляван от пенсионноосигурителното дружество, в случаите на чл. 172 от КСО.

4.6. Разходи за лихви

Разходите за лихви се отчитат текущо по метода на ефективната лихва.

4.7. Финансови инструменти

4.7.1. Признаване и отписване

Финансовите активи и финансовите пасиви се признават, когато Фондът стане страна по договорните условия на финансовия инструмент.

Финансовите активи се отписват, когато договорните права върху паричните потоци от финансовия актив изтичат или когато значима част от рисковете, изгодите и собствеността върху финансовия актив и се прехвърлят.

Притежаваните през отчетния период от Фонда финансови активи включват финансови активи, отчитани по справедлива стойност през печалбата или загубата, вземания от пенсионното дружество, както и парични средства и парични еквиваленти.

Финансовите пасиви се отписват, когато задължението, посочено в договора, е изпълнено, е отменено или срокът му е изтекъл.

4.7.2. Класификация и първоначално оценяване на финансови активи

Първоначално финансовите активи се отчитат по справедлива стойност, коригирана с разходите по сделката, с изключение на финансовите активи по справедлива стойност през печалбата или загубата и търговските вземания, които не съдържат съществен финансов компонент. Първоначалната оценка на финансовите активи по справедлива стойност през печалбата или загубата не се коригира с разходите по сделката, които се отчитат като текущи разходи. Първоначалната оценка на търговските вземания, които не съдържат съществен финансов компонент представлява цената на сделката съгласно МСФО 15.

В зависимост от начина на последващо отчитане, финансовите активи се класифицират в една от следните категории:

- дългови инструменти по амортизирана стойност;
- финансови активи по справедлива стойност през печалбата или загубата;
- финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход с или без рекласификация в печалбата или загубата в зависимост дали са дългови или капиталови инструменти.

Класификацията на финансовите активи се определя на базата на следните две условия:

- бизнес моделът на Фонда за управление на финансовите активи;
- характеристиките на договорните парични потоци на финансовия актив.

Всички приходи и разходи, свързани с финансовите активи, които са признати в печалбата и загубата, се включват във финансови разходи, финансови приходи или други финансови позиции.

4.7.3. Последващо оценяване на финансовите активи

Финансови активи по амортизирана стойност

Финансовите активи се оценяват по амортизирана стойност, ако активите изпълняват следните критерии и не са определени за оценяване по справедлива стойност през печалбата и загубата:

- Фондът управлява активите в рамките на бизнес модел, чиято цел е да държи финансовите активи и да събира техните договорни парични потоци;
- съгласно договорните условия на финансовия актив на конкретни дати възникват парични потоци, които са единствено плащания по главница и лихва върху непогасената сума на главницата.

Тази категория включва недеривативни финансови активи като заеми и вземания с фиксирани или определими плащания, които не се котират на активен пазар. След първоначалното признаване те се оценяват по амортизирана стойност с използване на метода на ефективната лихва. Дисконтиране не се извършва, когато ефектът от него е несъществен. Фондът класифицира в тази категория парите и паричните еквиваленти / паричните средства, търговските и другите вземания. Вземанията на Фонда възникват обикновено от обявени дивиденди и от падежирали главници и лихви по дългови ценни книжа.

- **Търговски вземания**

Търговските вземания са суми, дължими от клиенти за продадени стоки или услуги, извършени в обичайния ход на стопанската дейност. Обикновено те се дължат за уреждане в кратък срок и следователно са класифицирани като текущи. Търговските вземания се признават първоначално в размер на безусловното възнаграждение, освен ако съдържат значителни компоненти на финансиране. Фондът държи търговските вземания с цел събиране на договорните парични потоци и следователно ги оценява по амортизирана стойност, като използва метода на ефективната лихва. Дисконтиране не се извършва, когато ефектът от него е несъществен.

Финансови активи по справедлива стойност през печалбата или загубата

Финансови активи, за които не е приложим бизнес модел „държани за събиране на договорните парични потоци“ или бизнес модел „държани за събиране и продажба“, както и финансови активи, чиито договорни парични потоци не са единствено плащания на главница и лихви, се отчитат по справедлива стойност през печалбата или загубата. Всички деривативни финансови инструменти се отчитат в тази категория с изключение на тези, които са определени и ефективни като хеджиращи инструменти и за които се прилагат изискванията за отчитане на хеджирането.

Промените в справедливата стойност на активите в тази категория се отразяват в печалбата и загубата. Справедливата стойност на финансовите активи в тази категория се определя към края на всеки ден чрез котирани цени на активен пазар или чрез използване на техники за оценяване, в случай че няма активен пазар и съгласно приетите правила за оценка на активите на Фонда. В нея не се включват разходите по осъществяване на сделки с финансовите активи.

Финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход

Фондът отчита финансовите активи по справедлива стойност в друг всеобхватен доход, ако активите отговарят на следните условия:

- Фондът управлява активите в рамките на бизнес модел, чиято цел е да държи финансовите активи, за да събира договорни парични потоци и да ги продава; и
- Съгласно договорните условия на финансовия актив на конкретни дати възникват парични потоци, които са единствено плащания на главница и лихви върху непогасената сума на главницата.

Финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход включват:

- Капиталови ценни книжа, които не са държани за търгуване и които Фондът неотменимо е избрало при първоначално признаване, да признае в тази категория.

- Дългови ценни книжа, при които договорните парични потоци са само главница и лихви, и целта на бизнес модела на Фонда за държане се постига както чрез събиране на договорни парични потоци, така и чрез продажба на финансовите активи.

При освобождаването от капиталови инструменти от тази категория всяка стойност, отчетена в преоценъчния резерв на инструментите се прекласифицира в неразпределената печалба.

При освобождаването от дългови инструменти от тази категория всяка стойност, отчетена в преоценъчния резерв на инструментите се прекласифицира в печалбата или загубата за периода.

4.7.4. Обезценка на финансовите активи

Изискванията за обезценка съгласно МСФО 9 използват информация, ориентирана към бъдещето, за да признаят очакваните кредитни загуби – моделът за „очакваните кредитни загуби“.

Инструментите, които попадат в обхвата на новите изисквания, включват заеми и други дългови финансови активи, оценявани по амортизирана стойност и по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, търговски вземания, активи по договори, признати и оценявани съгласно МСФО 15, както и кредитни ангажименти и някои договори за финансова гаранция (при емитента), които не се отчитат по справедлива стойност през печалбата или загубата.

Признаването на кредитни загуби вече не зависи от настъпването на събитие с кредитна загуба. Вместо това Фондът разглежда по-широк спектър от информация при оценката на кредитния риск и оценяването на очакваните кредитни загуби, включително минали събития, текущи условия, разумни и поддържащи прогнози, които влияят върху очакваната събираемост на бъдещите парични потоци на инструмента.

При прилагането на този подход, насочен към бъдещето, се прави разграничение между:

- финансови инструменти, чието кредитното качество не се е влошило значително спрямо момента на първоначалното признаване или имат нисък кредитен риск (Фаза 1) и
- финансови инструменти, чието кредитното качество се е влошило значително спрямо момента на първоначалното признаване или на които кредитния риск не е нисък (Фаза 2)
- „Фаза 3“ обхваща финансови активи, които имат обективни доказателства за обезценка към отчетната дата. Нито един от финансовите активи на Фонда не попада в тази категория.

12-месечни очаквани кредитни загуби се признават за първата категория, докато очакваните загуби за целия срок на финансовите инструменти се признават за втората категория. Очакваните кредитни загуби се определят като разликата между всички договорни парични потоци, които се дължат на Фонда и паричните потоци, които тя действително очаква да получи („паричен недостиг“). Тази разлика е дисконтирана по първоначалния ефективен лихвен процент (или с коригирания спрямо кредита ефективен лихвен процент).

Изчисляването на очакваните кредитни загуби се определя на базата на вероятностно претеглената приблизителна оценка на кредитните загуби през очаквания срок на финансовите инструменти, като се вземат предвид и обезпеченията по вземанията.

Фондът е определил индикатор 90 дни в просрочие като свързан със значително увеличение на кредитния риск.

Финансов актив се счита за обезценен, когато са настъпили едно или повече събития, които имат негативен ефект върху очакваните бъдещи парични потоци, а именно:

- издателят на финансовия инструмент изпитва финансови затруднения и е в невъзможност за изплащане на задълженията си без реализация на обезпеченията (ако има предоставени такива), независимо от наличието на просрочени суми и дни в просрочията;
- налице е нарушение на договора, като експозицията по него е категоризирана „в неизпълнение“;
- има вероятност длъжникът да изпадне в несъстоятелност.

Фондът използва външни показатели и информация, за да изчисли очакваните кредитни загуби по активите, отчетани по амортизирана стойност.

Търговски и други вземания, активи по договор и вземания по лизингови договори

Фондът използва опростен подход при отчитането на търговските и други вземания, както и на активите по договор и признава загуба от обезценка като очаквани кредитни загуби за целия срок. Те представляват

очакваният недостиг в договорните парични потоци, като се има предвид възможността за неизпълнение във всеки момент от срока на финансовия инструмент.

Финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход

Фондът признава очакваните 12-месечни кредитни загуби за финансови активи, отчитани по справедлива стойност през друг всеобхватен доход. Тъй като повечето от тези инструменти имат добър кредитен рейтинг, вероятността от неизпълнение се очаква да бъде ниска. Въпреки това към всяка отчетна дата Фондът оценява дали съществува значително увеличение на кредитния риск на инструмента.

При оценяването на тези рискове Фондът разчита на готовата налична информация като кредитните рейтинги, публикувани от основните агенции за кредитен рейтинг за съответния актив. Фондът държи единствено прости финансови инструменти, за които специфични кредитни рейтинги обикновено са на разположение. Ако няма информация или информацията относно факторите, които влияят на рейтинга на наличния актив, е ограничена, Фондът обединява подобни инструменти в един портфейл, за да оцени на тази база дали има значително увеличение на кредитния риск.

В допълнение, Фондът разглежда и други показатели като неблагоприятни промени в дейността, икономически или финансови условия, които могат да засегнат способността на издателя на капиталовия инструмент да изпълни задълженията си по дълга или неочаквани промени в оперативните резултати на емитента.

Ако някой от тези показатели води до значително увеличение на кредитния риск на инструментите, Фондът признава за тези инструменти или този клас инструменти очаквани кредитни загуби за целия срок на инструмента.

4.7.5. Отписване на финансовите активи

Финансов актив се отписва когато:

- правата за получаване на паричните потоци от актива са изтекли; или
- правата за получаване на парични потоци от актива са прехвърлени или Фондът е поел задължението да плати напълно получените парични потоци, без съществена забава, към трета страна чрез споразумение за прехвърляне; при което или (а) Фондът е прехвърлил в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху актива; или (б) Фондът нито е прехвърлил, нито е запазил в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху актива, но не е запазил контрола върху него.

4.7.6. Класификация и оценяване на финансовите пасиви

Финансовите пасиви на Фонда включват задълженията към пенсионноосигурителното дружество и задълженията към осигурените лица.

Финансовите пасиви се признават тогава, когато съществува договорно задължение за плащане на парични суми или друг финансов актив на друго предприятие или договорно задължение за размяна на финансови инструменти с друго предприятие при потенциално неблагоприятни условия. Всички разходи, свързани с лихви, и промени в справедливата стойност на финансови инструменти, ако има такива, се признават в печалбата или загубата.

Финансовите пасиви се оценяват първоначално по справедлива стойност и, където е приложимо, се коригират по отношение на разходите по сделката, освен ако Фондът не е определил даден финансов пасив като оценяван по справедлива стойност през печалбата и загубата.

Финансовите пасиви се оценяват последващо по амортизирана стойност, като се използва методът на ефективната лихва, с изключение на финансови инструменти, държани за търгуване или определени за оценяване по справедлива стойност в печалбата или загубата, които се оценяват по справедлива стойност с отчитане на промените в печалбата или загубата.

Задълженията се признават първоначално по номинална стойност и впоследствие се оценяват по амортизируема стойност, намалена с плащания по уреждане на задължението. Фондът не е определил свои пасиви като оценявани по справедлива стойност през печалбата или загубата.

4.8. Пари и парични еквиваленти

Парите и паричните еквиваленти се състоят от наличните пари в брой, парични средства по банкови сметки, безсрочни депозити и депозити до 3 месеца, краткосрочни и високоликвидни инвестиции, които

са лесно обрашцаеми в конкретни парични суми и съдържат незначителен риск от промяна в стойността си.

4.9. Нетни активи на разположение на осигурените лица

Нетните активи на разположение на осигурените лица включват личните вноски и разпределената реализирана доходност по индивидуалните партии на осигурените лица. Таксата за управление на осигурителните вноски се удържа при постъпването им във Фонда на база на сключен договор за доброволно пенсионно осигуряване в него.

За всеки индивидуален клиент на Фонда се поддържа отделна сметка, в която се отразяват вноските на осигуреното лице и разпределената реализирана доходност от инвестиране на средствата на Фонда за периода.

Фондът отчита партидите на осигурените лица в брой дялове. Ежедневно се извършва оценка на активите и пасивите на Фонда и се изчислява стойността на един дял. Стойността на един дял се изчислява, като стойността на нетните активи на Фонда към края на предходния работен ден се раздели на общия брой на дяловете на фонда към края на същия ден. Стойността на един дял се определя с точност до петия знак след десетичната точка и се обявява от пенсионното дружество.

4.10. Данъчно облагане

Приходите на Фонда не се облагат с данък по реда на Закона за корпоративното подоходно облагане. Приходите от инвестиране на активите на Фонда, разпределени по индивидуалните партии на осигурените лица, не се облагат с данък по смисъла на Закона за облагане на доходите на физически лица. Услугите по допълнително задължително пенсионно осигуряване не се облагат по реда на Закона за данък върху добавената стойност.

4.11. Значими преценки на ръководството при прилагане на счетоводната политика

Значимите преценки на ръководството при прилагането на счетоводните политики на Фонда, които оказват най-съществено влияние върху финансовите отчети, са описани по-долу. Основните източници на несигурност при използването на приблизителните счетоводни оценки са описани в пояснение 5.

5. Несигурност на счетоводните приблизителни оценки

При изготвянето на финансовия отчет ръководството прави редица предположения, оценки и допускания относно признаването и оценяването на активи, пасиви, приходи и разходи.

Действителните резултати могат да се различават от предположенията, оценките и допусканията на ръководството и в редки случаи съответстват напълно на предварително оценените резултати.

Информацията относно съществените предположения, оценки и допускания, които оказват най-значително влияние върху признаването и оценяването на активи, пасиви, приходи и разходи е представена по-долу.

5.1. Измерване на очаквани кредитни загуби

Кредитните загуби представляват разликата между всички договорни парични потоци, дължими на Фонда и всички парични потоци, които Фондът очаква да получи. Очакваните кредитни загуби са вероятностно претеглена оценка на кредитните загуби, които изискват преценката на Фонда. Очакваните кредитни загуби са дисконтирани с първоначалния ефективен лихвен процент (или с коригирания спрямо кредита ефективен лихвен процент за закупени или първоначално създадени финансови активи с кредитна обезценка).

5.2. Оценяване по справедлива стойност

Ръководството използва техники за оценяване на справедливата стойност на финансови инструменти (при липса на котираны цени на активен пазар) в съответствие с Правилата на Фонда и Наредба № 9 от 19 ноември 2003 г. за начина и реда за оценка на активите и пасивите на фондовете за допълнително пенсионно осигуряване и на пенсионноосигурителното дружество.

При прилагане на техники за оценяване ръководството използва в максимална степен пазарни данни и предположения, които пазарните участници биха възприели при оценяването на даден инструмент. Когато липсват приложими пазарни данни, ръководството използва своята най-добра оценка на предположенията, които биха направили пазарните участници. Тези оценки могат да се различават от действителните цени, които биха били определени при справедлива пазарна сделка между информирани и желаещи страни в края на отчетния период.

МСФО 13 определя справедливата стойност като цената за продажба на актив или за прехвърляне на пасив при обичайна сделка между пазарни участници към датата на оценяване на основен (или най-изгоден) пазар при текущи пазарни условия. Справедливата стойност според МСФО 13 е продажна цена, независимо дали тази цена е непосредствено достъпна или определена чрез друг метод за остойностяване.

Справедливата стойност е изходна цена и се базира на предположението, че продажбата на финансовия инструмент ще се реализира или на основния пазар за този актив или пасив, или при липса на основен пазар – на най-изгодния пазар за актива или пасива. Съответно както основният, така и най-изгодният пазар са такива пазари, до които Фондът задължително има достъп.

Активите и пасивите на Фонда се оценяват по справедлива стойност за целите на финансовото отчитане. За тези активи и пасиви, както и за активите и пасивите, за които се изисква оповестяване на оценената справедлива стойност, Фондът оповестява нивото в йерархията на справедливите стойности, към което оценките на справедливата стойност са категоризирани в цялостния им обхват, всяко значимо прехвърляне между ниво 1 и ниво 2 от йерархията на справедливите стойности и причините за него, както и равнение от началните към крайните салда за оценките подлежащи на ниво 3.

При прилагане на техники за оценяване ръководството на Фонда използва в максимална степен пазарни данни и предположения, които пазарните участници биха възприели при оценяването на даден финансов инструмент. Тези оценки могат да се различават от действителните цени, които биха били определени при справедлива пазарна сделка между информирани и желаещи страни в края на отчетния период.

Когато оценява справедливата стойност на актив или пасив, Фондът използва наблюдаеми данни, доколкото е възможно. Справедливите стойности се категоризират в различни нива в йерархията на справедливите стойности на базата на входящите данни в техниките за оценка, както следва:

Ниво 1: котираны цени (некоригирани) на активни пазари за сходни активи или пасиви.

Ниво 2: входящи данни различни от котираны цени, включени в Ниво 1, които, пряко (т.е. като цени) или косвено (т.е. получени от цени), са достъпни за наблюдаване за актива или пасива.

Ниво 3: входящи данни за актива или пасива, които не са базирани на наблюдаеми пазарни данни (ненаблюдаеми входящи данни).

Фондът приоритетно използва обявени цени на активен пазар за определяне на справедливата стойност на даден актив. Активен пазар е този, на който сделките за даден актив или пасив се извършват с достатъчна честота и обем, така че се осигурява непрекъсната ценова информация.

При малка или никаква активност на пазара или при невъзможност да се използват наблюдаеми данни се използват други способи за оценка, които да се базират колкото е възможно на наблюдаеми данни.

Ако входящите данни, използвани за оценка на справедливата стойност на актива или пасива, могат да се категоризират в различни нива от йерархията на справедливите стойности, тогава оценката на справедливата стойност се категоризира в нейната цялост в това ниво от йерархията на справедливите стойности, чиято входяща информация е от значение за цялостната оценка.

Фондът признава трансфери между нивата на йерархията на справедливите стойности към края на отчетния период, през който е станала промяната.

При невъзможност да се определи справедливата стойност чрез използване на цени на активен пазар, Фондът прилага методи за остойностяване използващи максимално наблюдаеми данни и свежда до минимум използването на ненаблюдаемите такива. Фондът прилага основно следните методи, с цел надеждно определяне на справедливата стойност на финансовия инструмент: метод на дисконтираните парични потоци; метод на нетната балансова стойност на активите, пазарни оценки, както и други методи, определени в Правилата за оценка на активите и пасивите на Фонда.

Данните за различните оценителски техники/методи представят пазарните очаквания и измервания за факторите – риск и доходност, присъщи на финансовия инструмент. Методите за остойностяване, използвани за оценяване на справедливата стойност, се прилагат последователно.

Всички печалби и загуби, възникнали в резултат на промени в справедливата стойност на финансовите активи, отчетни по справедлива стойност през печалбата или загубата, се признават в отчета за промените в нетните активи на разположение на пенсионерите, на ежедневна база.

Следната таблица обобщава информация за активите, представени по справедлива стойност в отчета за нетните активи на разположение на осигурените лица към 31.12.2023 г. и 31.12.2022 г.:

Доброволен пенсионен фонд „Далл Богг: Живот и Здраве“
Годишен финансов отчет за 2023 г.

2023 г. /хил. лв./	Справедлива стойност	Ниво 1 - котирана пазарна цена	Ниво 2 - Техника за оценяване - наблюдавани пазарни нива	Ниво 3 - Техника за оценяване - не наблюдавани пазарни нива
Финансови активи оценени по справедлива стойност в печалбата и загубата, в т.ч.				
Български държавни ценни книжа	548	548	-	-
Чуждестранни държавни ценни книжа	822	822	-	-
Акции и права	380	380	-	-
Акции и дялове на КИС	169	169	-	-
ОБЩО	1919	1919	-	-

2022 г. /хил. лв./	Справедлива стойност	Ниво 1 - котирана пазарна цена	Ниво 2 - Техника за оценяване - наблюдавани пазарни нива	Ниво 3 - Техника за оценяване - не наблюдавани пазарни нива
Финансови активи оценени по справедлива стойност в печалбата и загубата, в т.ч.				
Български държавни ценни книжа	233	233	-	-
Чуждестранни държавни ценни книжа	396	396	-	-
Акции и права	217	217	-	-
Акции и дялове на КИС	121	121	-	-
ОБЩО	967	967	-	-

5.3. Влияние на военните конфликти в Украйна и Близкия изток

Пенсионното дружество и управляваните от него фондове остават изложени на евентуалните проявления на рисковете, свързани с военните конфликти в Близкия изток и Украйна. Избухването на военния конфликт в Близкия изток през м.10.2023 г., в допълнение към тлеещия конфликт Русия-Украйна притежава потенциал да нанесе нов удар на икономическото доверие. В зависимост от продължителността на конфликта и от това колко интензивен се очертава да стане, ще се прецени дали има потенциал да се разпространи и в други части на региона. Към настоящия момент не е възможно да се очертае мащабът на последиците и проявенията на конфликта върху цената на петрола и цените на акциите и други финансови активи, както и върху веригата доставки в глобален мащаб. Бушуващият конфликт в ивицата Газа има потенциала да добави непредсказуем набор от негативни рискове (високи нива на дълг, инфлация, влошени вериги на доставки, нови геополитически рискове) към глобалната икономика, която вече се забавя. В тази връзка настоящата макроикономическа среда поставя значителни предизвикателства пред емитентите на ценни книжа и инвеститорите.

С оглед на всичко описано по-горе и динамиката, с която се развиват тези процеси, ръководството на управляващото дружество не е в състояние да оцени надежно възможните количествени ефекти върху бъдещото финансово състояние и финансовите резултати от дейността на Фонда. Влиянието на общата икономическа обстановка върху управлението на портфейла от активи на Фонда се очаква да продължи да бъде динамично и занапред. Това съответно ще окаже ефект върху текущите балансови стойности на активите на Фонда, които в зависимост от формираната тенденция на финансовите пазари могат да се различават от тези, отразени в настоящия финансов отчет.

6. Финансови активи (инвестиции), отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата (ССПЗ)

Към 31.12.2023 г. ДПФ „ДаллБогг: Живот и Здраве“ разполага със следните инвестиции, оценени по справедлива стойност в печалбата или загубата на Фонда и класифицирани като финансови активи, държани за търгуване:

	31.12.2023	31.12.2022
	хил. лв.	хил. лв.
Български държавни ценни книжа (ДЦК)	548	233
Чуждестранни държавни ценни книжа (ДЦК)	822	396
Акции и права	380	217
Акции и дялове на КИС	169	121
Общо:	1 919	967

Съгласно приложимата Наредба №9 от 19.11.2003 г. за начина и реда за оценка на активите и пасивите на пенсионните дружества и техните фондове и Правила за оценка на активите и пасивите на „ПОД ДаллБогг: Живот и Здраве“ ЕАД и на управляваните от него фондове, за определянето на справедливите стойности на ДЦК издадени и приети за търговия на регулиран пазар в Република България се използват следните методи, в последователността:

1. последна цена на сключена с тях сделка за предходния работен ден (ден „Т“), обявена в борсовия бюлетин, към която се добавя дължимият лихвен купон за деня, за който се отнася оценката, обявен в бюлетина от ден „Т-2“;
2. ако не може да се определи цена по реда на т.1, последващата оценка се извършва по последна цена „купува“ за предходния работен ден (ден „Т“), обявена в борсовия бюлетин, към която се добавя дължимият лихвен купон за деня, за който се отнася оценката, обявен в бюлетина от ден „Т-2“;
3. при невъзможност да се приложат начините за оценка по т. 1 и 2 последващата оценка се извършва средна цена на всяка емисия за предходния работен ден на вторичния междубанков пазар;
4. средната цена на емисия се формира като средноаритметична от цените „купува“ и „продава“, обявени от не по-малко от трима първични дилъри на държавни ценни книжа, определена по начин, посочен в Правилата за оценка на активите и пасивите на „ПОД ДаллБогг: Живот и Здраве“ ЕАД и на управляваните от него фондове.

Последващата оценка на дългови ценни книжа, приети за търговия на регулиран пазар, се извършва по последна цена на сключена с тях сделка за предходния работен ден, обявена в борсов бюлетин или електронна система за ценова информация за финансови инструменти. Когато се обявява нетна цена, последващата оценка се извършва, като към тази цена се прибави дължимият лихвен купон към датата, за която се отнася оценката.

Ако не може да се определи цена по описания по-горе ред, последващата оценка се извършва по последна цена „купува“ за предходния работен ден, обявена в борсов бюлетин или електронна система за ценова информация за финансови инструменти. Когато се обявява нетна цена, последващата оценка се извършва, като към тази цена се прибави дължимият лихвен купон към датата, за която се отнася оценката.

При невъзможност да се приложат горните два параграфа за оценяване, се извършва по метода на съпоставимите цени за ценни книжа със сходни условия на плащане, падеж и рейтинг или по метода на дисконтираните парични потоци.

Определянето на справедлива стойност на акции, търгувани на регулиран пазар в държава членка, съответно на официален пазар на фондова борса или на друг организиран пазар в трета държава, които са включени в основен индекс на съответния пазар, съгласно Приложение №2 на Наредба №9 от 19.11.2003 г. на КФН, се извършва по:

- а) цена на затваряне на този пазар за предходния работен ден, обявена в борсов бюлетин или електронна система за ценова информация на финансови инструменти;

Доброволен пенсионен фонд „Далл Богг: Живот и Здраве“
Годишен финансов отчет за 2023 г.

б) последна цена „купува“ за предходния работен ден, обявена в борсов бюлетин или електронна система за ценова информация на финансови инструменти, ако не може да се определи цена по буква „а“.

Последващата оценка на акции, търгувани на регулиран пазар в държава членка, съответно на официален пазар на фондова борса или на друг организиран пазар в трета държава, които не са включени в основен индекс на съответния пазар, съгласно Приложение №2 на Наредба №9 от 19.11.2003 г. на КФН, се извършва по по-ниската цена от:

а) обявената на този пазар цена на затваряне за предходния работен ден, в случай че се осигурява непрекъсната ценова информация, от която са видни извършени сделки с достатъчна честота и обем за последните три последователни месеца преди текущия месец;

б) последна цена „купува“ за предходния работен ден, обявена в борсов бюлетин или електронна система за ценова информация, в случай че се осигурява непрекъсната ценова информация, от която са видни извършени сделки с достатъчна честота и обем за последните три последователни месеца преди текущия месец.

Последваща оценка на акции извън основен индекс е посочена в Правилата за оценка на активите и пасивите на „ПОД ДаллБогг: Живот и Здраве“ ЕАД и на управляваните от него фондове.

При невъзможност да се приложат начините за оценяване на акции, допуснати до регулирания пазар, по преценка се използва писмено обоснован метод и модел посочен в Правилата за оценка на активите и пасивите на пенсионноосигурителното дружество и на управляваните от него фондове.

За определяне на справедливите стойности на акции или дялове на предприятия за колективно инвестиране, учредени в страната, се използва последната определена и обявена цена на обратно изкупуване до 12 часа в деня на оценката.

Съответно за определяне на справедливите стойности на акции или дялове на предприятия за колективно инвестиране, учредени извън страната, се използва последната определена и обявена цена на обратно изкупуване до 12 ч. българско време в деня на оценката.

Основни източници на ценова информация за последваща оценка на финансовите активи са банки-попечители и инвестиционни посредници – първични дилъри, бюлетини на регулираните пазари, електронни системи за ценова информация („Блумбърг“) и други официални източници.

В стойността на дълговите инвестиции са включени начислени лихви, разпределени, както следва:

Лихви по ценни книжа	31.12.2023	31.12.2022
	хил. лв.	хил. лв.
Български държавни ценни книжа (ДЦК)	6	3
Чуждестранни държавни ценни книжа (ДЦК)	28	10
Общо:	34	13

Инвестициите по справедлива стойност към 31.12.2023 и 31.12.2022 г. по видове валути са представени както следва:

в хил. лева

Инвестиции	2023 г.	2023 г.	2023 г.
	EUR	USD	Общо
ДЦК	1 370	-	1 370
Акции и права	104	276	380
Дялове в колективни инвестиционни схеми	141	28	169
Общо инвестиции, отчетани по ССПЗ	1 615	304	1 919

в хил. лева

Доброволен пенсионен фонд „Далл Богг: Живот и Здраве“
Годишен финансов отчет за 2023 г.

Инвестиции	2022 г. CHF	2022 г. EUR	2022 г. USD	2022 г. Общо
ДЦК	-	629	-	629
Акции и права	18	126	73	217
Дялове в колективни инвестиционни схеми	-	89	32	121
Общо инвестиции, отчетани по ССПЗ	18	844	105	967

Представените стойности към 31.12.2023 г. на ценните книжа, отчетани по справедлива стойност в печалбата или загубата, са определени посредством използване на пазарни котировки на тези книжа.

Информация за йерархията на справедливата стойност на финансовите активи е представена в пояснителна бележка 5.2. по-горе.

Информация за рисковете, свързани с финансовите активи и политиката за тяхното управление е представена в пояснителна бележка 17 по-долу.

6.1. Инвестиции в акции и права

Експозициите в акции и права по емитент, валута, брой притежавани ценни книжа и справедлива стойност към 31.12.2023 и 31.12.2022 г. са представени по-долу:

Емитент на акции	Емисия	Валута	Брой притежавани ценни книжа	Справедлива стойност към 31.12.2023 г. в хил. лв.
BAYER AG	DE000BAY0017	EUR	580	38
ASSICURAZIONI GENERALI	IT0000062072	EUR	1 774	66
FREYR BATTERY SA	LU2360697374	USD	3 489	12
ADOBE INC	US00724F1012	USD	58	61
AGILENT TECHNOLOGIES INC	US00846U1016	USD	141	35
BIOGEN IDEC INC	US09062X1037	USD	106	48
FORTINET INC	US34959E1091	USD	403	42
OLAPLEX HOLDINGS INC	US6793691089	USD	4 602	21
ORACLE CORP	US68389X1054	USD	307	57
Общо:				380

Емитент на акции	Емисия	Валута	Брой притежавани ценни книжа	Справедлива стойност към 31.12.2022 г. в хил. лв.
CREDIT SUISSE GROUP AG	CH0012138530	CHF	3 248	18
DEUTSCHE BOERSE AG	DE0005810055	EUR	117	37
Mercedes-Benz Group AG	DE0007100000	EUR	150	18
BAYER AG	DE000BAY0017	EUR	280	27
AUTODESK INC	US0527691069	USD	88	30
FREYR BATTERY	LU2360697374	USD	1 267	20
NETAPP INC	US64110D1046	USD	203	22
COMMERZBANK AG	DE000CBK1001	EUR	2 580	45
Общо:				217

6.2. Инвестиции в акции и дялове на КИС

Експозициите в акции и дялове на КИС по емитент, валута, брой притежавани ценни книжа и справедлива стойност към 31.12.2023 и 31.12.2022 г. са представени по-долу:

Емитент на акции	Емисия	Валута	Брой притежавани ценни книжа	Справедлива стойност към 31.12.2023 г. в хил. лв.
X SWITZERLAND 1D VANECK	LU0274221281	EUR	292	70
SUSTAINABLE WORLD	NL0010408704	EUR	1 241	71
GLOBAL X LITHIUM	US37954Y8553	USD	300	28
Общо:				169

Емитент на акции	Емисия	Валута	Брой притежавани ценни книжа	Справедлива стойност към 31.12.2022 г. в хил. лв.
DB X-TRACKERS DAX UCITS ETF	LU0274211480	EUR	179	46
Luxor S&P 500 UCITS ETF	LU0959211243	USD	110	43
GLOBAL X LITHIUM & BATTERY T	US37954Y8553	USD	300	32
Общо:				121

6.3. Инвестиции в дългови ценни книжа, издадени или гарантирани от държавата, от държавни-членки на ЕС или държави, посочени в наредба на КФН и техните централни банки

Представените стойности към 31.12.2023 и 31.12.2022 г. на държавните ценни книжа са определени посредством използване на пазарни котировки на тези книжа.

Код на емисията (ISIN)	Емитент	Падеж на емисията	Вид валута	Лихвен %	Номинал в оригинална валута в хил.лв.	Справедлива стойност към 31.12.2023 г. в хил. лв.
FR0000571218	Република Франция	25.04.2029	EUR	5.50%	100	234
XS1015428821	Република Полша	15.01.2024	EUR	3.00%	167	335
XS1060842975	Република Румъния	24.04.2024	EUR	3.63%	30	60
XS2536817211	Република България	23.09.2029	EUR	4.13%	270	548
XS2558594391	Република Унгария	22.02.2027	EUR	5.00%	90	193
Общо:						1 370

Доброволен пенсионен фонд „Далл Богг: Живот и Здраве“
Годишен финансов отчет за 2023 г.

Код на емисията (ISIN)	Емитент	Падеж на емисията	Вид валута	Лихвен %	Номинал в оригинална валута в хил.лв.	Справедлива стойност към 31.12.2022 г. в хил. лв.
XS1015428821	Република Полша	15.1.2024	EUR	3%	167	336
XS1060842975	Република Румъния	24.4.2024	EUR	3.63%	30	60
XS2536817211	Република България	23.9.2029	EUR	4.13%	120	233
Общо:						629

7. Вземания от пенсионноосигурителното дружество

Вземанията на Фонда са формирани от вземания от пенсионното дружество за инвестиционна такса, както и от вземания, свързани с инвестиции – вземания по дивиденди, които са на незначителна стойност. Данни за вземанията на ДПФ „ДаллБогг: Живот и Здраве“ към 31.12.2023 и 31.12.2022 г. са поместени в таблицата по-долу:

	31.12.2023	31.12.2022
	ХИЛ. ЛВ.	ХИЛ. ЛВ.
Вземания от ПОД	-	1
Общо:	-	1

8. Парични средства и парични еквиваленти

Наличните към 31.12.2023 г. парични средства по банковите сметки на Фонда са в банката-попечител (Обединена българска банка АД), с присъден кредитен рейтинг А- по Fitch и включват следните компоненти:

	31.12.2023	31.12.2022
	ХИЛ. ЛВ.	ХИЛ. ЛВ.
Парични средства в брой и банки		
в лева	601	410
в евро	369	3
в щатски долари	190	38
Общо:	1 160	451

Фондът е извършил оценка на очакваните кредитни загуби върху парични средства. Оценената стойност за тях е определена като несъществена и не е призната като загуба във финансовия отчет на Фонда за отчетния период.

9. Нетни активи на разположение на осигурените лица

Нетните активи на ДПФ ДаллБогг: Живот и Здраве към 31.12.2023 и 31.12.2022 г. са показани по-долу:

	31.12.2023	31.12.2022
	ХИЛ. ЛВ.	ХИЛ. ЛВ.
Индивидуални партиди	3 055	1 408
Нетни активи на разположение на осигурените лица	3 055	1 408

Доброволен пенсионен фонд „Далл Богг: Живот и Здраве“
Годишен финансов отчет за 2023 г.

Изменението на нетните активи на разположение на осигурените лица е резултат от:

	2023	2022
	ХИЛ. ЛВ.	ХИЛ. ЛВ.
Към началото на периода	1 408	-
Постъпили вноски за осигурени лица по сключени договори	1 811	1 538
Постъпили средства за осигурени лица, прехвърлени от други пенсионни фондове	24	8
Общо увеличение от осигурителни вноски	1 835	1 546
Доход от инвестиране средствата на фонда	220	(19)
Общо намаления, свързани с осигурителни вноски, в т.ч.:	(408)	(119)
Средства за превеждане в държавния бюджет	(27)	(3)
Средства за еднократно или разсрочено изплащане на осигурени лица, придобили право на пенсия	(286)	(37)
Средства за изплащане на наследници на осигурени лица	(1)	-
Такси и удръжки за пенсионноосигурителното дружество, в т.ч.:	(94)	(79)
Удръжки от осигурителните вноски	(63)	(50)
Инвестиционна такса	(15)	-
Встъпителна такса	(7)	(27)
Други такси	(9)	(2)
Нетни активи в края на годината	3 055	1 408

10. Нетна печалба/(загуба) от оценка на финансови активи по спр. стойност в печалбата или загубата (ССПЗ)

Нетната печалба/(загуба) от преоценка (промяна на справедливата стойност) на финансови активи, представени в Отчета за промените в нетните активи на разположение на осигурените лица, включват следните компоненти:

	31.12.2023	31.12.2022
	ХИЛ. ЛВ.	ХИЛ. ЛВ.
Нетна печалба/загуба от оценка на български държавни ценни книжа	20	9
Нетна печалба/загуба от оценка на чуждестранни държавни ценни книжа	7	(14)
Нетна печалба/загуба от оценка на акции и права	157	(28)
Нетна печалба/загуба от оценка на акции и дялове на КИС	29	(1)
Общо	213	(34)

11. Нетна печалба/(загуба) от валутна преоценка

	31.12.2023	31.12.2022
	ХИЛ. ЛВ.	ХИЛ. ЛВ.
Положителни валутно-курсови разлики	166	40
Отрицателни валутно-курсови разлики	(179)	(42)
Общо	(13)	(2)

12. Нетна печалба/(загуба) от операции с финансови активи

Нетната печалба/(загуба) от операции (покупки и продажби) с финансови активи, представени в Отчета за промените в нетните активи на разположение на осигурените лица, включват следните компоненти:

	31.12.2023	31.12.2022
	ХИЛ. ЛВ.	ХИЛ. ЛВ.
Комисионни на инвестиционни посредници	(16)	(5)
Нетни приходи/(разходи) от операции с финансови активи	(9)	9
Общо	(25)	4

13. Приходи от лихви

	31.12.2023	31.12.2022
	ХИЛ. ЛВ.	ХИЛ. ЛВ.
Приходи от лихви по разплащателни сметки	1	-
Приходи от лихви от български ДЦК	16	2
Приходи от лихви от чуждестранни ДЦК	19	7
Общо	36	9

14. Такси и удържки за пенсионноосигурителното дружество

	31.12.2023	31.12.2022
	ХИЛ. ЛВ.	ХИЛ. ЛВ.
Такса от осигурителни вноски	(63)	(50)
Инвестиционна такса	(15)	-
Встъпителна такса	(7)	(27)
Такса за изтегляне на суми	(9)	(2)
Общо:	(94)	(79)

15. Сделки и салда със свързани лица

За ДПФ „ДаллБогг: Живот и Здраве“ свързани лица са Пенсионноосигурително дружество „ДаллБогг: Живот и Здраве“ ЕАД, заедно с неговия ключов управленски персонал, както и „Зад ДаллБогг: Живот и Здраве“ АД като едноличен собственик на капитала и свързаните с него дружества и лица.

Сделките с ПОД ДаллБогг: Живот и Здраве ЕАД се състоят от такси и удържки, дължими от Фонда към Управляващото дружество по реда на действащото осигурително законодателство, както и от пенсионното дружество към Фонда за платените банкови такси, съгласно вътрешните правила на Фонда. Балансите по сделки с Управляващото дружество са както следва:

	31.12.2023	31.12.2022
	ХИЛ. ЛВ.	ХИЛ. ЛВ.
Такси и удържки за пенсионноосигурителното дружество		
Такса от осигурителни вноски	(63)	(50)
Инвестиционна такса, нетно	(15)	-
Встъпителна такса	(7)	(27)
Такса за изтегляне на суми	(9)	(2)
Общо:	(94)	(79)

Доброволен пенсионен фонд „Далл Богг: Живот и Здраве“
Годишен финансов отчет за 2023 г.

Платените суми за възстановяване на банковите такси на Фонда за 2023 г. са в размер на 1 хил. лева (2022 г. - 1 хил. лева). Освен това, през 2023 г. пенсионното дружество е възстановило инвестиционна такса в размер на 9 хил. лева.

	31.12.2023	31.12.2022
	хил. лв.	хил. лв.
Задължения към пенсионноосигурителното дружество за:		
Такса от осигурителни вноски	(6)	(6)
Инвестиционна такса	(6)	-
Встъпителна такса	(1)	(1)
Такса за изтегляне на суми	(1)	(1)
Общо:	(14)	(8)

Освен описаните по-горе сделки, през 2023 г. Фондът не е осъществявал сделки със свързани лица, извън тези, свързани с допълнителното пенсионно осигуряване на персонала на пенсионното дружество, както и на застрахователното дружество – негов едноличен собственик на капитала.

16. Условни активи и пасиви

През 2023 г. и до датата на съставяне на настоящия финансов отчет на Фонда няма признати условни активи или пасиви и няма предявени правни искове към него.

17. Политика за управление на риска

17.1. Общи цели на ръководството при управление на риска

Фондът е изложен на различни видове рискове по отношение на финансовите си инструменти. Най-значимите финансови рискове, на които е изложен Фондът са пазарен риск, кредитен риск и ликвиден риск.

Управлението на риска на Фонда се осъществява от звено за „Управление на риска“ в съответствие с приети вътрешни правила за осъществяване на неговата дейност. В Управляващото дружество функционира и Комитет по управление на риска - спомагателен, консултативен орган, който е създаден да съдейства на Съвета на директорите, при осъществяване на правомощията и отговорностите им при управлението на активите, пасивите, резервите и капитала на дружеството и управляваните от него фондове за допълнително пенсионно осигуряване и фондове за извършване на плащанията.

Най-съществените финансови рискове, на които е изложен Фондът, са описани по-долу.

Вследствие на използването на финансови инструменти Фондът е изложен на пазарен риск и по-конкретно на риск от промени във валутния курс, лихвен риск, както и риск от промяната на конкретни цени, което се дължи на неговата дейност.

Дейността по управление на рисковете се извършва ежедневно, като се спазват всички нормативни изисквания и вътрешни правила за управление на риска, с оглед регулярното спазване на ограниченията и лимитите за инвестиции по видове финансови активи.

17.2. Кредитен риск

Кредитният риск представлява рискът даден контрагент да не заплати задължението си към Фонда в срок. Фондът приема, че кредитният риск по дадени финансов актив е нараснал, ако просрочието по него е по-голямо от 30 дни. В тази връзка финансовият актив е в неизпълнение, ако е изпълнено поне едно от следните условия: малко вероятно е емитентът да изплати задълженията си към Фонда в пълен размер и просрочието е по-голямо от 90 дни. Във Фонда няма значителна концентрация на кредитен риск.

Доброволен пенсионен фонд „Далл Богг: Живот и Здраве“
Годишен финансов отчет за 2023 г.

Таблицата по-долу представя качеството на финансовите активи на базата на рейтинг, извлечен от Fitch.

Финансов актив 2023	AA-	A-	BBB-	BBB	Без рейтинг	Общо
Български ДЦК	-	-	-	548	-	548
Чуждестранни ДЦК	234	335	60	193	-	822
Парични средства	-	1 160	-	-	-	1 160
Общо	234	1 495	60	741	0	2 530

Таблицата по-долу представя качеството на финансовите активи на базата на рейтинг, извлечен от Standard & Poor's (S&P).

Финансов актив 2022	A-	BBB	BBB-	B-	Без рейтинг	Общо
Български ДЦК	-	233	-	-	-	233
Чуждестранни ДЦК	336	-	60	-	-	396
Парични средства	451	-	-	-	-	451
Общо	787	233	60	-	-	1 080

Към 31.12.2023 и 31.12.2022 г. кредитният риск, свързан с държавния дълг е сравнително нисък. Таблиците представят балансовата стойност на портфейла от държавен дълг по страни.

Код на емисията (ISIN) 2023	Емитент	Падеж на емисията	Стойност	Рейтинг	Рейтингова агенция
XS1015428821	Република Полша	15.01.2024	335	A-	Fitch
XS1060842975	Република Румъния	24.04.2024	60	BBB-	Fitch
XS2558594391	Република Унгария	22.02.2027	193	BBB	Fitch
FR0000571218	Република Франция	25.04.2029	234	AA-	Fitch
XS2536817211	Република България	23.09.2029	548	BBB	Fitch
Общо:			1 370		

Код на емисията (ISIN)	Емитент	Падеж на емисията	Стойност	Рейтинг	Рейтингова агенция
XS1015428821	Република Полша	15.1.2024	336	A-	S&P
XS1060842975	Република Румъния	24.4.2024	60	BBB-	S&P
XS2536817211	Република България	23.9.2029	233	BBB	S&P
Общо:			629		

Доброволен пенсионен фонд „Далл Богг: Живот и Здраве“
Годишен финансов отчет за 2023 г.

Излагането на Фонда на кредитен риск е ограничено до размера на балансовата стойност на финансовите активи, признати в края на отчетния период.

Финансов актив	Балансова стойност	Максимален риск	Балансова стойност	Максимален риск
	31.12.2023	(хил. лв.)	31.12.2022	(хил. лв.)
Парични средства	1 160	1 160	451	451
Български ДЦК	548	548	233	233
Чуждестранни ДЦК	822	822	396	396

Кредитният риск относно паричните средства и паричните еквиваленти към 31 декември 2023 г. се счита за несъществен, тъй като банката-попечител на Фонда – Обединена българска банка АД, има присъден кредитен рейтинг А- по Fitch. В нея се съхраняват паричните средства на Фонда, които към края на отчетната 2023 г. са в общ размер на 1 160 хил. лв.

17.3. Ликвиден риск

Ликвиден риск е рискът, че Фондът няма да е в състояние да изпълни своите финансови задължения, когато те станат изискуеми. Фондът прилага подход, който да осигури необходимия ликвиден ресурс, за да се посрещнат настъпилите задължения при нормални или стресови условия, без да се реализират неприемливи загуби. За да се избегнат ликвидни проблеми се извършва ежедневен контрол и оценка на ликвидността и паричните потоци на Фонда.

През отчетната 2023 г. не е отчетен недостиг на ликвидни средства или затруднения при текущото погасяване на задължения.

В следващите таблици е представен анализ на активите и пасивите на Фонда според остатъчните им срокове до падеж:

Към 31.12.2023	до 3 месеца	от 3 до 12 месеца	от 1 до 3 години	от 3 до 5 години	от 5 до 10 години	над 10 години	Неопределен падеж	Общо
Парични средства и парични еквиваленти	-	-	-	-	-	-	1 160	1 160
Акции и КИС	-	-	-	-	-	-	549	549
Дългови инструменти	335	60	-	193	782	-	-	1 370
Общо активи	335	60	-	193	782	-	1 709	3 079
Нетни активи на разположение на осигурените лица	-	-	-	-	-	-	3 055	3 055
Задължения към ПОД	14	-	-	-	-	-	-	14
Задължения към бюджета	10	-	-	-	-	-	-	10
Общо пасиви и нетни активи на разположение на осигурени лица	24	-	-	-	-	-	3 055	3 079

Доброволен пенсионен фонд „Далл Богг: Живот и Здраве“
Годишен финансов отчет за 2023 г.

Към 31.12.2022	до 3 месец а	от 3 до 12 месец а	от 1 до 3 годин и	от 3 до 5 годин и	от 5 до 10 годин и	над 10 годин и	Неопределе н падеж	Общо
Парични средства и парични еквиваленти	-	-	-	-	-	-	451	451
Акции и КИС	-	-	-	-	-	-	338	338
Дългови инструменти	-	-	396	-	233	-	-	629
Вземания от ПОД	-	-	-	-	-	-	1	1
Общо активи	-	-	396	-	233	-	790	1 419
Нетни активи на разположение на осигурените лица	-	-	-	-	-	-	1 408	1 408
Задължения към ПОД	8	-	-	-	-	-	-	8
Задължения към бюджета	3	-	-	-	-	-	-	3
Общо пасиви и нетни активи на разположение на осигурени лица	11	-	-	-	-	-	1 408	1 419

При управление на ликвидния риск Фондът наблюдава риска от загуби при наложителни продажби на активи при неблагоприятни пазарни условия за посрещане на неочаквано възникнали краткосрочни задължения. Фондът текущо анализира ликвидния риск на база на входящите и изходящите парични потоци, като на тази основа се определя праг на пари и парични еквиваленти в портфейлите на управляваните фондове.

Извършва се и проследяване на спазването на изискванията на Наредба № 10 от 29.06.2021 г. на КФН където са регламентирани изискванията към границата на платежоспособност и собствените средства на пенсионноосигурителното дружество, както и минималните ликвидни средства на дружеството и на управляваните от него фондове.

Управляващото дружество извършва регулярно анализ на ликвидността на активите и пасивите на Фонда. На база на актюерски изчисления ръководството на дружеството очаква предстоящите плащания на Фонда в срок от една година да са в размер на 302 хил. лв.

17.4. Лихвен риск

Лихвеният риск е рискът от намаляване на стойността на инвестицията в един финансов инструмент поради изменение на нивото на лихвения процент влияещ върху стойността на този инструмент. 44.50 % от активите на Фонда са в лихвоносни дългови ценни книжа с фиксиран купон. Фондът няма дългови ценни книжа с плаващ купон.

Дейностите по управление на лихвения риск имат за цел оптимизирането на нетния доход от лихви при дадени пазарни лихвени равнища в съответствие с бизнес стратегиите на Фонда.

Процедурите по управление на лихвения риск се прилагат от гледна точка на чувствителността на Фонда спрямо промени в лихвените равнища. Действителният ефект зависи от множество фактори, които включват степента, в която плащанията се осъществяват по-рано или по-късно от договорената дата, както и от промените в лихвения процент, породени от чувствителността спрямо различните периоди и валути.

Количественото измерване на лихвения риск се осъществява чрез определяне на показателя „модифицирана дюрация“ за портфейла от дългови ценни книжа. За ограничаване на нивото на този риск, Дружеството е определило лимит на модифицираната дюрация за облигационния портфейл на ДПФ ДаллБогг: Живот и Здраве от 8 години. Към 31.12.2023 г стойността на показателя е 3.255.

Извършените анализи на чувствителността за промени в стойността на дълговите ценни книжа при определени изменения в лихвените нива показват следното:

Доброволен пенсионен фонд „Далл Богг: Живот и Здраве“
Годишен финансов отчет за 2023 г.

Промяна в лихвените нива	2023 г.	2022 г.
	(хил. лв.)	(хил. лв.)
+0.5 п.п.	18	9
+1 п.п.	36	17
+1.5 п.п.	53	26

17.5. Валутен риск

Валутният риск е рискът от намаляване на стойността на инвестицията в един финансов инструмент, деноминиран във валута, различна от лев и евро поради изменение на курса на обмяна между тази валута и лев/евро. Към 31 декември 2023 г. Фондът има инвестиции, деноминирани в щатски долари, поради което инвеститорите във Фонда са изложени на валутен риск.

Фондът не е сключвал хеджиращи сделки за управление на валутния риск.

ДПФ измерва валутния риск чрез количествено определяне на нетната експозиция към всяка валута различна от лев и евро като процент от нетните активи. За ограничаване на нивото на този риск, Дружеството е определило лимити от 20 на сто от нетните активи на ДПФ ДаллБогг: Живот и Здраве към валута, различна от лев или евро.

Към 31.12.2023 г. делът на активите деноминирани в EUR към стойността на активите е 64.44 % (2022: 59.69 %), делът на активите деноминирани в USD е 16.04 % (2022: 10.08 %).

Таблиците по-долу представят структурата на финансовите активи и пасиви по валути към 31.12.2023 г. и 31.12.2022 г.:

Активи 2023	BGN	EUR	USD	Общо
Парични средства и парични еквиваленти	601	369	190	1 160
Български държавни ценни книжа	-	548	-	548
Чуждестранни държавни ценни книжа	-	822	-	822
Акции и дялове	-	104	276	380
Колективни инвестиционни схеми	-	141	28	169
Общо (хил. лв.)	601	1 984	494	3 079
Общо (в %)	19.52	64.44	16.04	100.00

Пасиви 2023	BGN	EUR	USD	CHF	Общо
Нетекущи задължения към осигурени лица	3 055	-	-	-	3 055
Задължения към бюджета	10	-	-	-	10
Текущи задължения към ПОД	14	-	-	-	14
Общо (хил. лв.)	3 079	-	-	-	3 079
Общо (в %)	100.00	-	-	-	100.00

Активи 2022	BGN	EUR	USD	CHF	Общо
Парични средства и парични еквиваленти	410	3	38	-	451
Български държавни ценни книжа	-	233	-	-	233
Чуждестранни държавни ценни книжа	-	396	-	-	396

Доброволен пенсионен фонд „Далл Богг: Живот и Здраве“
Годишен финансов отчет за 2023 г.

Акции и дялове	-	126	73	18	217
Колективни инвестиционни схеми	-	89	32	-	121
Вземания	1	-	-	-	1
Общо (хил. лв.)	411	847	143	18	1 419
Общо (в %)	28.96	59.69	10.08	1.27	100.00

Пасиви 2022	BGN	EUR	USD	CHF	Общо
Нетекущи задължения към осигурени лица	1 408	-	-	-	1 408
Задължения към бюджета	3	-	-	-	3
Текущи задължения към ПОД	8	-	-	-	8
Общо (хил. лв.)	1 419	-	-	-	1 419
Общо (в %)	100.00	-	-	-	100.00

17.6. Ценови риск

Ценовият риск е свързан с инвестициите в притежаваните капиталови финансови инструменти и отразява намаляване на стойността на инвестицията при неблагоприятни промени на пазарните цени. Подобно развитие би довело до отчитане на загуби от последваща оценка на инвестицията, съответно до намаляване на стойност на нетните активи на Фонда. Финансовите инструменти се оценяват по справедлива стойност и всички промени в нея, дължащи се на пазарните условия се отразяват директно в Отчета за промените в нетните активи на разположение на осигурените лица.

Към 31 декември 2023 г. Фондът отчита инвестиции в акции в размер на 12.35 % (2022: 15.29 %) или 380 хил. лв. (2022: 217 хил. лв.) от общите му активи. В дялове на Колективни инвестиционни схеми, неговите инвестиции са съответно в размер на 5.48 % (2022: 8.53 %) или 169 хил. лв. (2022: 121 хил. лв.).

Провежданата от Фонда политика на управление на ценовия риск се основава на диверсификация на портфейлите от акции чрез прилагането на диверсификационни лимити. Също с цел повишаване на диверсификацията се предпочита както директното инвестиране в акции, които не се търгуват на БФБ, така и инвестирането в дялове на Колективни инвестиционни схеми.

Фондът измерва ценовия риск чрез приложимия за съответния пазар количествен метод – историческа волатилност, измерена чрез стандартно отклонение за период един месец или стандартното отклонение на индексите на регулираните пазари, на които се търгуват дадени акции като заместител при цялостния анализ на портфейлите.

При спазване изискванията на Наредба №61 на КФН, „ПОД ДаллБогг: Живот и Здраве“ ЕАД оповестява публично данни за постигната доходност и равнище на инвестиционен риск. За 2023 г. ДПФ „ДаллБогг: Живот и Здраве“ постига 9.34% номинална доходност, като отчита равнището на инвестиционния риск чрез следните показатели: 4.73% стандартно отклонение и 1.30% коефициент на Шарп. Стойността на средно-геометричната доходност съвпада с постигнатата номинална доходност, тъй като Фондът отчита резултат за първата си пълна календарна година от своята дейност.

През 2023 г. ценовият риск се повиши в резултат на ограничаване на паричното предлагане от основните централни банки – ЕЦБ и Федералния резерв на САЩ. Това от своя страна доведе до стремително увеличение на лихвените проценти като резултат от усилията на централните банки да укротят инфлацията, което направи по-трудно и скъпо за правителствата и частните компании да получат достъп до кредити и да предотвратят неизпълнение на задълженията им.

Тази тенденция има вероятност да продължи и през 2024 г., като степента на затягане на паричното предлагане в голяма степен ще зависи от текущото отчитане на темповете на инфлация.

17.7. Регулаторен риск

Дейността на Фонда е обект на регулации, определени в КСО и поднормативните актове по неговото прилагане. Регулаторен риск възниква когато определени регулации и изисквания към инвестициите бъдат променени, а сроковете за привеждане на дейността в съответствие с новите изисквания са кратки. В този случай Фондът може да бъде принуден да продава активи при неблагоприятна конюнктура, ниска ликвидност, което ще доведе до продажби под справедливата стойност на актива.

В тази връзка ръководството на Управляващото дружество следи за всяка една нормативна промяна, която би могла да застраши интересите на осигурените лица във Фонда и предприема адекватни действия при необходимост от адекватна пенсионна политика, особено в контекста на очаквания преглед на състоянието на пенсионата реформа в страната, който е планиран да бъде извършен през 2024 г.

Към 31 декември 2023 г. Фонда не притежава активи, които да не отговорят на нормативните изисквания за лимити и концентрация към неговата инвестиционна дейност.

17.8. Политически риск

Поради това, че Фондът осъществява дейност само в рамките на Република България, за него възниква концентрация от политически риск. Това е риск дължащ се на значими политически промени, оказващи влияние и съществена промяна в провежданите политики и реформи, които се отразяват негативно върху дейността му.

17.9. Концентрационен риск

Този риск е рискът от загуби поради неправилна диверсификация в портфейла, произтичащ от относително голяма експозиция към определена група контрагенти, индустрии, валути или географско разпределение.

За целта Фондът подбира ценни книжа с фиксиран лихвен процент. Също така книжа, деноминирани основно в евро и други стабилни валути, различни от лева. По отношение на географската диверсификация – приоритетно се инвестира в страни от Западна Европа.

ДПФ ДаллБогг:Живот и Здраве стриктно следи за спазването на инвестиционните ограничения заложиени в КСО и инвестиционните политики на фондовете. В правилата за риска на Дружеството са определени лимити на инвестициите по сектори на икономиката - не повече от 20 % от активите на всеки фонд в един сектор. Изключение прави сектор „Държавно управление“, в който инвестициите са без ограничение. В ограничението на сектор „Финанси“ не се включват депозитите в банки и инвестиции в КИС.

Разделението по икономически сектор за 2023 и 2022 г. е представено в таблицата по-долу:

Икономически сектори	Дял от стойността на общо активите 2023		Дял от стойността на общо активите 2022	
	в проценти	в хил. лв.	в проценти	в хил. лв.
1. Държавно Управление	44.50%	1 370	44.29%	628
2. Преработваща промишленост	2.28%	71	1.42%	20
3. Финанси	2.15%	66	7.00%	99
4. Здравеопазване	2.70%	83	1.87%	26
5. Информационни технологии и Телекомуникационни услуги	5.21%	160	3.70%	53
6. Транспорт и пощенски услуги	-	-	1.27%	18
7. Други	5.48%	169	8.67%	123
8. Депозити и разплащателна сметка	37.67%	1 160	31.78%	451
Общо	100.00%	3 079	100.00%	1 418

По отношение на концентрацията на активи, издадени от един емитент, Управляващото дружество стриктно спазва заложените нормативни ограничения в законодателството, регламентиращо дейността на ФДПО и не допуска надвишаване на разрешените лимити.

17.10 Други рискове

Рискове, свързани с климата

Относно климатичните рискове, Фондът отчита, че не очаква в близко време съществено финансово въздействие от въпроси, свързани с климата, върху неговите операции, както и при оценяването по справедлива стойност на неговия инвестиционен портфейл. Допълнително в тази връзка в изпълнение на задължението си за прозрачност във връзка със стимулите за екологични или социални характеристики и за устойчиви инвестиции в периодичните доклади по чл. 11 от Регламент (ЕС) 2019/2088 на Европейския парламент и на Съвета от 27 ноември 2019 година относно оповестяването на информация във връзка с устойчивостта в сектора на финансовите услуги, ДПФ ДаллБогг:Живот и Здраве оповестява, че в качеството си на участник на финансовите пазари по смисъла на този Регламент, към настоящия момент продължава да не отчита неблагоприятните въздействия на инвестиционните решения върху факторите на устойчивостта, поради следните причини:

- Пенсионното дружество се ръководи от това да действа в най-добър интерес на осигурените лица, съобразявайки се с рисковия профил и инвестиционната политика на Фонда. В същото време спецификите на императивните разпоредби на секторното законодателство, налагат ограничения в избора на инвестиции, пазарите, държавите и индексите, в които може да инвестира Фонда. Прилагайки механично рисковете за устойчивост в процеса на вземането на инвестиционни решения, без да е потвърдена достоверността на данните, публикувани от дружествата-емитенти, би могло да доведе до неизпълнение на предвидените в инвестиционните политики цели.
- Липсата на достатъчно обективни данни за всички публични дружества, обект на инвестиционни намерения, във вид, който позволява да се направи сравнение и точно да се оцени ефекта на въздействие върху риска за устойчивост.
- Разходите за достъп до информация от управленско, социално и екологично естество за отделните публични компании може многократно да надвишат положителния ефект от инвестицията.
- Предвид размера на управляваните активи, естеството и обхвата на дейностите, както и вътрешната организация и процедури на работа в пенсионното дружество, към този момент въвеждане на нови технологични решения при неясни критерии, би довело до ефект с неясна полза за осигурените лица.

„ПОД ДаллБогг:Живот и Здраве“ ЕАД спазва приетите инвестиционни политики на Фонда за допълнително доброволно пенсионно осигуряване. Основната цел при инвестиране на средствата, както в средносрочен план (до 3 години) така и в по-дългосрочен план (над 5 години) е обезпечаване и разумно нарастване на стойността на натрупаните средства по индивидуалните партии на осигурените лица чрез поемането на умерено високо ниво на риск. Дружеството следи за оптималното ниво на доходността спрямо риска чрез диверсификация на инвестиционния портфейл по групи активи и избор на инвестиционни инструменти и емитенти за постигане на възможно най-добра очаквана възвращаемост при минимизиране на специфичния риск, характерен за книгата на даден емитент и при съответното секторно и регионално разпределение на пазарния риск.

При отпадане на изброените по-горе причини за неотчитане на неблагоприятните въздействия, „ПОД ДаллБогг:Живот и Здраве“ ЕАД ще преразгледа своята Политика за интегрирането на рисковете за устойчивостта в процеса на вземане на инвестиционни решения в ДПФ ДаллБогг:Живот и Здраве.

18. Политика и процедури за управление на нетните активи

Политиката на Управляващото дружество по отношение на управлението на активите на Фонда има следните основни цели:

- Запазване и реално нарастване на стойността на натрупаните средства по индивидуалните партии на осигурените лица чрез поддържане на адекватна структура на инвестиционния портфейл на Фонда;
- Професионално инвестиране на средствата на осигурените лица при спазване на оптимален баланс между риск и възвращаемост в съответствие с нормативните изисквания;

- Постигане на конкурентна доходност при управлението на средствата на осигурените лица

Управлението на активите на Фонда, използването им за инвестиране и генериране на доход се извършва от инвестиционния консултант на Управляващото дружество в съответствие с нормативните изисквания за това, както и вътрешните правила на Фонда. От своя страна дейността на инвестиционния консултант се наблюдава от Риск мениджър и звеното за Вътрешен контрол.

19. Други нормативни оповестявания

Одиторски дружества „Мазарс“ ООД и „Ековис Одит България“ ООД са назначени да извършат освен съвместен задължителен независим финансов одит на годишния финансов отчет на Фонда, а също така и съвместен ангажимент за договорени процедури по МСССУ 4400 (преработен) „Ангажименти за договорени процедури“ за изготвяне на съвместен доклад за договорени процедури, съгласно изискванията на чл. 187, ал. 3, т. 2 и чл. 252 от КСО относно съответствието на историческата финансова информация между годишния отчет за надзорни цели на ДПФ ДаллБогг: Живот и Здраве, изготвен към и за годината, завършваща на 31 декември 2023 г. съгласно изискванията на Наредба № 63на КФН и одитирания от тях годишен финансов отчети на Фонда, изготвен в съответствие със Закона за счетоводство и МСФО, приети от ЕС, за годината, завършваща на 31 декември 2023 г.

Освен това съвместните одитори са предоставили услуга и по съвместен ангажимент по изпълнение на договорени процедури по МСССУ 4400 (преработен) по отношение на системата за управление на „Пенсионноосигурително дружество ДаллБогг: Живот и Здраве“ ЕАД към 31.12.2023 г. за издаване на съвместен доклад, съгласно изискванията на чл. 187, ал. 3, т. 3 от КСО относно съответствието на системата за управление на пенсионното дружество с изискванията на КСО и актовете по прилагането му.

Договореното общо възнаграждение за съвместния одит и изискванията по закон договорени ангажименти по МСССУ 4000 (преработен) е в размер на 74 хил. лева.

През отчетната 2023 г. освен посочените услуги, съвместните одитори не са предоставяли други услуги на ДПФ ДаллБогг: Живот и Здраве.

20. Събития след датата на финансовия отчет

Не са настъпили съществени коригиращи и некоригиращи събития след 31 декември 2023 до датата на одобрение на този отчет, които да налагат допълнителни корекции и/или оповестявания във финансовия отчет на Фонда за годината, приключваща на 31 декември 2023 г.

21. Одобрение на финансовия отчет

Финансовият отчет към 31 декември 2023 г. е одобрен за издаване от Съвета на директорите на „Пенсионноосигурително дружество ДаллБогг: Живот и Здраве“ ЕАД на 29 март 2024 г.